

**საქართველოს მთავრობის
განკარგულება
N1756 2010 წლის 28 დეკემბერი ქ. თბილისი**

**სურსათის უვნებლობის სფეროში ყოვლისმომცველი
სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის
დამტკიცების თაობაზე**

“საქართველოს მთავრობის სტრუქტურის, უფლებამოსილებისა და საქმიანობის წესის შესახებ” საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის შესაბამისად დამტკიცდეს თანდართული ყოვლისმომცველი სტრატეგია და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა სურსათის უვნებლობის სფეროში.

პრემიერ-მინისტრი

ნიკა გილაური

დამტკიცებული
საქართველოს მთავრობის
2010 წლის 28 დეკემბრის
N 1756 განკარგულებით

**ყოვლისმომცველი სტრატეგია და საკანონმდებლო მიახლოების
პროგრამა სურსათის უვნებლობის სფეროში**

მოკლე მიმოხილვა

სურსათის უვნებლობის სფეროში ყოვლისმომცველი სტრატეგიასა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამაში წარმოდგენილია საქართველოს მთავრობის მიზანი, რომელიც სურსათის უვნებლობის სფეროს იურიდიულ და ინსტიტუციურ დახვეწას და საქართველოში ევროკავშირისა და საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი სურსათის უვნებლობის მყარი სისტემის დანერგვას მოიცავს.

ევროკომისიის რეკომენდაციების საფუძველზე საქართველოს მთავრობამ გადაწყვიტა სურსათის უვნებლობის სფეროში ყოვლისმომცველი სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის შემუშავება. სწორედ ამ მიზნით საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შეიქმნა სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი.

აღნიშნულმა სამუშაო ჯგუფმა მოამზადა და შეიმუშავა სურსათის უვნებლობის სფეროში ყოვლისმომცველი სტრატეგია (შემდგომში - სტრატეგია) და

საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა, რომლებიც იქნება საქართველოს მთავრობისა და კერძო სექტორის მიერ განსახორციელებელ ღონისძიებათა სახელმძღვანელო დოკუმენტი მოკლე და გრძელვადიან პერიოდში. სამუშაო ჯგუფის მიერ აღნიშნული სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის შემუშავება 2009 წლის მაისიდან 2010 წლის ოქტომბრამდე მიმდინარეობდა.

სტრატეგია მოიცავს შემდეგ საკითხებს:

- საქართველოს სოფლის მეურნეობის სექტორის აღწერა;
- საქართველოში სურსათის უვნებლობის მყარი სისტემის შემოღება;
- სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის დაწესება;
- საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ნაკლოვანებების ანალიზი და სამომავლო საჭიროებების იდენტიფიკაცია;
- საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოების პროგრამის ვადები და მისი იმპლემენტაცია;
- ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაუმჯობესება.

ამ სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის მეშვეობით საქართველოს მთავრობა იღებს პასუხისმგებლობას სურსათის უვნებლობის საკანონმდებლო ბაზის გაუმჯობესებისა და ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოების თაობაზე. ასევე, საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის საფუძველზე მოხდება სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებული დებულებების თანდათან დანერგვა და იმპლემენტაცია.

საქართველოში არსებობს სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებით ძირითადი საკანონმდებლო ბაზა და ინსტიტუციური სტრუქტურები. ქვეყანაში სურსათის უვნებლობის მყარი სისტემის დანერგვის დაწყებისათვის საჭირო საკმარისი საკანონმდებლო და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტები არსებობს. თუმცა, ევროკავშირისა და საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი სურსათის უვნებლობის სისტემის დასანერგად საჭიროა კანონმდებლობის შემდგომი დახვეწა და ადამიანური და ინსტიტუციონალური რესურსების გაზრდა.

ამ მიზნით საქართველოს მთავრობამ შეიმუშავა შემდეგი მიდგომა: დაიწყო “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” საქართველოს კანონის შეჩერებული მუხლების ამოქმედება, კერძოდ, სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელ საწარმოთა/დისტრიბუტორთა (შემდგომში – ბიზნესოპერატორი) რეგისტრაციასა და ინსპექტირების განხორციელებასთან დაკავშირებული მუხლები. 2010 წლის თებერვალში ბიზნესოპერატორების რეგისტრაცია დაიწყო. ეს პროცესი მოქმედი ბიზნესოპერატორებისათვის 2010 წლის ბოლოს დასრულდება, რის საფუძველზეც ბიზნესოპერატორების მონაცემთა ბაზა შეიქმნება.

2010 წლის ივლისში სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობის შეჩერებული მუხლების ამოქმედება დაიწყო, კერძოდ: ბიზნესოპერატორის ინსპექტირებასა და მიკვლევადობის კონტროლთან დაკავშირებული მუხლები ამოქმედდა. შედეგად, “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” საქართველოს კანონის შეჩერებული მუხლები ძალაში შევიდა. პირველ ეტაპზე, 2010 წლის ივლისიდან, ინსპექტირების განხორციელება სავალდებულოა ევროკავშირში ექსპორტიორი

ბიზნესოპერატორებისათვის; მეორე ეტაპზე, 2011 წლიდან, ინსპექტირებასა და მიკვლევადობასთან დაკავშირებული მოთხოვნები სავალდებულო გახდება ყველა ბიზნესოპერატორისათვის, მათ შორის, მაღალი რისკის სურსათის მწარმოებლებისათვის, ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოებისა და სხვა საწარმოებისათვის.

სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის ამოქმედებასთან ერთად, საქართველოს მთავრობა ეტაპობრივ მიდგომასაც შეიმუშავებს: საწყის ეტაპზე, 2010 წლის ივლისიდან, უზრუნველყოფილი იქნება სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობის მიხედვით განხორციელებული ძირითადი შემოწმებების ეფექტიანი იმპლემენტაცია. ამის პარალელურად საქართველოს მთავრობა თანდათან განახორციელებს სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობის მიახლოებას ევროკავშირის კანონმდებლობასთან შესაბამისი ინსპექტირების განხორციელებისათვის სრული საკანონმდებლო ბაზის შექმნის მიზნით.

საქართველოს მთავრობის მოკლე და გრძელვადიანი პრიორიტეტებისა და ქმედებების განსაზღვრის მიზნით სტრატეგია ითვალისწინებს ინსტიტუციური და საკანონმდებლო ნაკლოვანებების შეფასებას და მათი აღმოფხვრისათვის მომავალი საჭიროებების იდენტიფიცირებას ახდენს. შესაბამისად, სტრატეგია მოიცავს საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოების პროგრამას ძირითადი/ჰორიზონტალური დირექტივების კუთხით. საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა, თავის მხრივ, მოიცავს ევროკავშირის კანონმდებლობასთან საქართველოს კანონმდებლობის მიახლოებისათვის საჭირო იურიდიული და ინსტიტუციური ნაკლოვანებებისა და რესურსების შეფასებას, ტრენინგებს, ნორმატიული აქტების ძალაში შესვლისა და აღსრულების ვადებს.

საკანონმდებლო მიახლოების ვადები დაფუძნებულია რეალურ შესაძლებლობებზე, რომლებიც ევროკავშირის კანონმდებლობის (EU acquis) კომპლექსურობასა და სამთავრობო ინსტიტუტებისა და ბიზნესწრეების იმ საჭიროებებს ითვალისწინებს, რომლებიც საქართველოში სურსათის უვნებლობის საფუძვლიანი და თანამედროვე სისტემის დასანერგად არის საჭირო.

საქართველოს სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებული კანონმდებლობის ეტაპობრივი მიახლოება ევროკავშირის ძირითად/ჰორიზონტალურ რეგულაციებთან 2014 წლისათვის დასრულდება. ამის პარალელურად, მოხდება საქართველოს სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობის ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან ეტაპობრივი მიახლოება და იმპლემენტაცია.

სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებულ ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოების პროცესის პირველ ეტაპზე საქართველოს მთავრობა განსაზღვრავს იმ პრიორიტეტულ პროდუქტებს, რომლებზეც გავრცელდება ევროკავშირის შესაბამისი რეგულაციები. პრიორიტეტული პროდუქტები იდენტიფიცირებული იქნება ისე, რომ ხელი შეეწყოს ევროკავშირისა და საქართველოს შორის ვაჭრობის გააქტიურებასა და საქართველოს პოტენციალის განვითარებას. პრიორიტეტულ პროდუქტებთან დაკავშირებული საკანონმდებლო მიახლოება 2011 წლიდან 2012 წლამდე განხორციელდება. აღნიშნული პროცესის

მეორე ეტაპზე ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან საქართველოს კანონმდებლობის მიახლოების რიგითობა სხვა ტიპის პროდუქტებისათვის განისაზღვრება ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოების პროგრამის შემუშავებისას.

I. შესავალი

საქართველოს მთავრობა გამოხატავს ჭეშმარიტ პოლიტიკურ ნებას სურსათის უვნებლობის მყარი სისტემის დანერგვასთან დაკავშირებით და მიზნად ისახავს საქართველოს საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ჩარჩოს ევროკომისიისა და საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობაში მოყვანას.

სტრატეგიის მიზანია: ა) საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ასპექტების ანალიზი და მოსალოდნელი საჭიროებებისა და ხარვეზების დადგენა; ბ) საქართველოში სურსათის უვნებლობის მყარი სისტემის დასანერგად საქართველოს მთავრობის მიერ განსახორციელებელი ნაბიჯების აღწერა; გ) სურსათის უვნებლობის მყარი სისტემის დასანერგად საჭირო პრინციპებისა და პრიორიტეტების ჩამოყალიბება; დ) სურსათის უვნებლობის სისტემის თითოეული კომპონენტის დანერგვასთან დაკავშირებული საჭიროებების, მიზნებისა და ბარიერების იდენტიფიცირება; ე) აღნიშნული სისტემის დანერგვისათვის საჭირო ეტაპებისა და ვადების განსაზღვრა.

სწორედ ამ მიზნით სტრატეგიასთან ერთად დამტკიცდა საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა, რომელთაც თან ერთვის სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის მოსამზადებელი პროცესის აღწერა (დანართი).

სურსათის უვნებლობის სფეროში ყოვლისმომცველი სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის შემუშავებისას საქართველოს მთავრობამ გაითვალისწინა ევროკავშირის რეკომენდაციები. სურსათის უვნებლობა არის პრიორიტეტული საკითხი საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმების (DCFTA) მართებულად ფუნქციონირებისათვის. აქედან გამომდინარე, საქართველოს მთავრობის მიზანია საქართველოს საკანონმდებლო ბაზის ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასთან მიახლოება.

სტრატეგია და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა არის სახელმძღვანელო დოკუმენტი, რომელიც სურსათის უვნებლობის საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ჩარჩოების ჩამოყალიბებასა და საქართველოში სურსათის უვნებლობის მყარი სისტემის დანერგვას ითვალისწინებს.

სტრატეგია და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა მომზადებულია საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შექმნილი სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფის მიერ.

სტრატეგია და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა მოქნილი დოკუმენტებია და იმპლემენტაციის პროცესში შესაძლებელია მათი განახლება.

სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის იმპლემენტაციისას სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორის სამუშაო ჯგუფს, მიღებული გამოცდილებისა და საერთაშორისო საკანონმდებლო ცვლილებების საფუძველზე, შეუძლია პერიოდულად შეასწოროს ეს დოკუმენტები.

უნდა აღინიშნოს, რომ ევროკავშირის სურსათის უვნებლობის საკანონმდებლო ჩარჩო პერიოდულად იცვლება. აქედან გამომდინარე, საქართველო შეიმუშავებს დინამიკურ მიდგომას, რათა შესაძლებელი იყოს ევროკავშირის კანონმდებლობაში მომხდარი ცვლილებების გათვალისწინება.

სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის ძირითადი პრინციპებია:

- III. სურსათის უვნებლობის სისტემის ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასთან მიახლოება, საქართველოს სოფლის მეურნეობის ბაზრის სტრუქტურის სპეციფიკური მახასიათებლების გათვალისწინებით;
- IV. საქართველოში კონკურენტუნარიანი და დინამიკური სოფლის მეურნეობის სექტორის შემქნა;
- V. სახელმწიფო კონტროლის შემოღება, რომელიც დაფუძნებული იქნება პრინციპზე “ფერმიდან სუფრამდე”, რაც ნიშნავს, რომ შემოწმდება ფერმიდან საბოლოო მომხმარებელამდე არსებული მთელი ჯაჭვი;
- VI. მომხმარებელთა დაცვის ადეკვატური დონის არსებობა;
- VII. ევროკავშირის ჰორიზონტალურ კანონმდებლობასთან ეტაპობრივი მიახლოება: საქართველოში სურსათის უვნებლობის თანამედროვე სისტემის დანერგვისას გამოყენებული იქნება საკანონმდებლო მიახლოების ეტაპობრივი მიდგომა. შესაბამისად, ევროკავშირის სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებული კანონმდებლობის ეტაპობრივი იმპლემენტაციისას გათვალისწინებული იქნება სახელმწიფო ინსტიტუტებისა და კერძო სექტორისათვის გარკვეული პერიოდი, რათა მათ ადეკვატურად აითვისონ საკანონმდებლო მიახლოებით გამოწვეული მოთხოვნები;
- VIII. ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოება პროდუქტების მიხედვით: სურსათის უვნებლობის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოება და მისი იმპლემენტაცია განხორციელდება პროდუქტების მიხედვით; 2011 წელს შემუშავდება საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოების პროგრამა;
- IX. სპეციალური გამარტივებული მარეგულირებელი სქემები დაწესდება კონკრეტული კატეგორიის ბიზნესოპერატორებისათვის, როგორც ეს ევროკომისიის No 852/2004 და No 853/2004 რეგულაციებშია მითითებული. სურსათის უვნებლობის გამარტივებული მოთხოვნები იმ მცირე ბიზნესოპერატორებზე გავრცელდება: 1) რომლებიც იყენებენ პროდუქტის წარმოების, გადამუშავებისა და დისტრიბუციის ტრადიციულ მეთოდებს. 2) რომლებსაც აქვთ არახელსაყრელი გეოგრაფიული მდებარეობა. 3) რომლებიც ადგილობრივ მომხმარებელს უშუალოდ ამარაგებენ მცირე რაოდენობის

სურსათით. გარკვეული კატეგორიების ბიზნესოპერატორთა იდენტიფიცირება მოხდება რისკის ანალიზის საფუძველზე. გარკვეული კატეგორიების ბიზნესოპერატორებზე გამარტივებული მოთხოვნების გავრცელებამდე განხორციელდება რისკის ანალიზი;

- X. **სურსათის უსაფრთხოების ადეკვატური დონის შენარჩუნება და უზრუნველყოფა:** სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობის იმპლემენტაციისას გათვალისწინებული უნდა იყოს მისი შესაძლო გავლენა მოსახლეობის სოციალურად დაუცველ ნაწილზე. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სტრატეგიის მიზანია სურსათის უვნებლობის მყარი სისტემის დანერგვასა და სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობის შესაძლო სოციალურ გავლენას შორის ბალანსის პოვნა.

სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობის სრული იმპლემენტაცია 2014 წლისათვის დასრულდება, როგორც ეს საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამაშია მოცემული.

გამომდინარე იქიდან, რომ წარმოდგენილი დოკუმენტის მოსამზადებელი ფაზა დასრულებულია, საქართველოს მთავრობამ სურსათის უვნებლობის სფეროში სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის ჩამოყალიბებისათვის შემდეგი ნაბიჯები გადადგა:

- XI. **სტრატეგია და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა ევროკომისიის შესაბამის სამსახურებთან მჭიდრო თანამშრომლობით შემუშავდა.** სტრატეგია და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა ევროკომისიის იმ რეკომენდაციებზეა დაფუძნებული, რომლებიც 2008 წლის ოქტომბერში ევროკომისიის ფაქტების შემსწავლელი მისიის ჩატარების შედეგად შემუშავდა საქართველოსათვის. ფაქტების შემსწავლელი მისიის მიზანი ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებისათვის საქართველოს მზადყოფნის შეფასება იყო. ევროკომისიამ საქართველოს აღნიშნული რეკომენდაციები მიაწოდა 2009 წლის მარტში. სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის შემუშავების პროცესში საქართველოს ხელისუფლებასა და ევროკომისიის სამსახურებს შორის ორი ტექნიკური შეხვედრა, ერთი ვიდეოკონფერენცია და მრავალი არაფორმალური კონსულტაცია ჩატარდა.

- XII. **სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შეიქმნა.** იმისათვის, რომ სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის შემუშავების პროცესში შესაბამისი სამთავრობო ინსტიტუტები და სააგენტოები ჩართულიყვნენ, საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ინიციატივით შეიქმნა აღნიშნული უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი, რომელსაც ხელმძღვანელობს საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრი. სამუშაო ჯგუფის ამოცანებია:

- სურსათის უვნებლობის სფეროში არსებული საერთაშორისო და ევროპული გამოცდილების/მოთხოვნების შესწავლა და ანალიზი;
- საქართველოს სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კანონმდებლობის ანალიზი და მოსალოდნელი ხარვეზების იდენტიფიცირება;
- სურსათის უვნებლობის სფეროში პრიორიტეტების განსაზღვრა;
- სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარებისათვის სტრატეგიის შემუშავება და მისი იმპლემენტაციისათვის მოსამზადებელი სამუშაოების კოორდინირება;
- საქართველოს სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებული კანონმდებლობის ეტაპობრივი იმპლემენტაციის თაობაზე რეკომენდაციებისა და წინადადებების მომზადება;
- ევროკავშირის მიერ მოწოდებული რეკომენდაციებისა და წინადადებების შესრულების მონიტორინგი და შეფასება.

სამუშაო ჯგუფის წევრები არიან შემდეგი სამინისტროებისა და სხვა სახელმწიფო დაწესებულებათა წარმომადგენლები: საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი; საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო; ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი; სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის ეროვნული სამსახური (შემდგომში ეროვნული სამსახური); სსიპ შემოსავლების სამსახური.

XIII. ევროკავშირის რეკომენდაციების საფუძველზე, სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის დასახვეწად გამოყენებული იქნა სხვადასხვა სახის ტექნიკური დახმარება. კერძოდ, ესტონეთის რესპუბლიკის მთავრობის მიერ დაფინანსებული ესტონელი და ფინელი ექსპერტები, შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტო (SIDA), ეკონომიკური პოლიტიკისა და სამართლებრივი საკითხების ქართულ-ევროპული საკონსულტაციო ცენტრი (GEPLAC) და გაეროს განვითარების პროგრამა საქართველოში (UNDP Georgia) ჩართულნი იყვნენ საკანონმდებლო და ინსტიტუციური ნაკლოვანებების შეფასებასა და სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის გარკვეული ნაწილების შემუშავებაში. GEPLACის დახმარებით ჩატარდა მთელი რიგი სამუშაო შეხვედრები და ტრენინგები.

XIV. სურსათის ბიზნესოპერატორების კვლევა. სოფლის მეურნეობისა და სურსათის უვნებლობის სფეროში არსებული სიტუაციის შესახებ საქართველოს მთავრობის მეტი ინფორმირებისა და ასევე კერძო სექტორისათვის დაგეგმილი რეფორმების შესახებ ინფორმაციის მიწოდების მიზნით ჩატარდა სურსათის ბიზნესოპერატორების კვლევა. კვლევა ჩატარდა საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის (IFC) დახმარებით, რომელმაც დააფინანსა ტექნიკური

დახმარების პროექტი – “სამეწარმეო გარემო საქართველოში” (“Business Enabling Environment in Georgia”).

კვლევის მიზანი იყო საქართველოს მთავრობის დახმარება სურსათის უვნებლობის კონტროლის მექანიზმის სწორ და შეუფერხებელ ამოქმედებაში, რომელიც “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” საქართველოს კანონის თანახმად 2010 წლის იანვრიდან უნდა დაწყებულიყო. უფრო კონკრეტულად, კვლევის მიზანი იყო: სურსათის გადამამუშავების სექტორში არსებული საწარმოების, წარმოების დონის, პროდუქტების მიხედვით იმპორტისა და ექსპორტის, საიმპორტო და საექსპორტო ბაზრების, ექსპორტის დამაბრკოლებელი ასპექტების, სურსათის უვნებლობის კუთხით არსებული გამოცდილებისა და სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობის სრულად ამოქმედებასთან დაკავშირებული ხარჯების მკაფიო სურათის შექმნა. სურსათის უვნებლობის სფეროში მოღვაწე ადგილობრივი და საერთაშორისო ექსპერტების დახმარებით შეიქმნა კითხვარი; 2009 წლის ივნისში დაიწყო კვლევა; 2010 წლის იანვარში დაინტერესებულ პირებს კვლევის საბოლოო შედეგები მიეწოდათ.

სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის მომზადების პერიოდში ინტენსიურად მიმდინარეობდა კონსულტაციები დაინტერესებულ პირებთან. რამდენიმე შეხვედრა გაიმართა ბიზნესოპერატორებთან, არასამთავრობო ორგანიზაციებსა და ექსპერტებთან. შეხვედრების მიზანი იყო:

1. დაინტერესებული პირების მიერ სურსათის უვნებლობის სფეროში პოლიტიკის ჩამოყალიბებასთან დაკავშირებით საკუთარი მოსაზრებების საქართველოს მთავრობისათვის მიწოდება;
2. სოფლის მეურნეობის სექტორის პრიორიტეტებისა და სირთულეების გაცნობა. გარდა ამისა, იმართებოდა მთელი რიგი შეხვედრები საქართველოს პარლამენტის სხვადასხვა კომიტეტების წევრებთან.

II. საქართველოს სოფლის მეურნეობის სექტორის მიმოხილვა

სტრატეგიის შემუშავებისას გათვალისწინებული იქნა საქართველოს სოფლის მეურნეობის სექტორის შემდეგი ძირითადი მახასიათებლები:

1. პირველ რიგში უნდა აღნიშნოს, რომ საქართველოს სოფლის მეურნეობის სექტორი ხასიათდება დასაქმებულთა მაღალი მაჩვენებლით, კერძოდ, დასაქმებულია მოსახლეობის 50%. ასევე აღსანიშნავია, რომ სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის დიდი ნაწილი სოფლის მეურნეობის სფეროშია დასაქმებული. აქედან გამომდინარე, საქართველოს მთავრობა ბოლო წლების განმავლობაში სიტუაციის გაუმჯობესებას სხვადასხვა სოციალური პროგრამებით ცდილობს, მათ შორის, ისეთი პროგრამებით, როგორებიცაა: მიზნობრივი სოციალური დახმარების პროგრამა, ინვესტირება სოფლის ინფრასტრუქტურაში, სარწყავი სისტემებისა და მეორადი გზების განვითარება. სოფლის მეურნეობის სექტორში დასაქმებული მოსახლეობის

მდგომარეობის გათვალისწინებით, საქართველოში ევროკომისიის კანონმდებლობასთან შესაბამისობაში მყოფი სურსათის უვნებლობის სისტემის დანერგვა უნდა განხორციელდეს ფრთხილი და ეტაპობრივი მიდგომის გამოყენებით.

2. ამასთან, რეგიონებში ფართოდაა გავრცელებული სურსათის წარმოება საარსებო მიზნით და მიწის ნაკვეთების ფრაგმენტაციის მაღალი მაჩვენებელი, რაც ართულებს დიდი მოცულობის კერძო ინვესტიციების მოზიდვას სოფლის მეურნეობის სექტორში. სწორედ ამ მიზნით უნდა შემუშავდეს სპეციალური მიდგომა აღნიშნული სეგმენტის მიმართ.

სასოფლო მეურნეობები დაყოფილია როგორც მიწის დამუშავების, ასევე მეცხოველეობის მიხედვით. მიწის მეურნეობები მოიცავს ოჯახურ მეურნეობებსა და სასოფლოსამეურნეო საწარმოებს. თუმცა, აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ სასოფლოსამეურნეო საწარმოებს სასოფლო მეურნეობების მხოლოდ 0.13%-იანი წილი უკავიათ,¹ რაც იმას ნიშნავს, რომ მიწის უმეტესობა კომერციული მიზნით კი არ მუშავდება, არამედ მას საარსებო წყაროს დანიშნულება აქვს. სასოფლოსამეურნეო დანიშნულების მიწა ძალიან დანაწევრებულია, დაახლოებით 4 მილიონ ნაწილად არის დაყოფილი, რომელთა უმეტესობაც ფართობით 1 ჰექტარს არ აღემატება.

აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ სასოფლო მეურნეობებში მეცხოველეობის 99.6%-იანი წილი ცალკეულ ოჯახებს უკავიათ და მათი საკუთრების სტრუქტურაც დანაწევრებულია, სასოფლოსამეურნეო საწარმოები კი ამ შემთხვევაშიც მხოლოდ 0.4%-იანი წილით შემოიფარგლებიან.

¹ საქართველოს სტატისტიკის დეპარტამენტი, "საქართველოს სოფლის მეურნეობა", 2007 წ.

1992 წლიდან დაწყებული რეფორმის შედეგად მსხვილი კოლექტიური ფერმები დაიშალა და პირუტყვი ოჯახურ მეურნეობებს გადაეცა. აღნიშნულმა წარმოქმნა საკუთრება მცირე ზომის მიწებზე.

სოფლის მეურნეობის სფეროში კერძო საკუთრებისა და ინვესტიციების მხარდაჭერის მიზნით 2005 წელს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო კანონი "სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სასოფლოსამეურნეო დანიშნულების მიწის პრივატიზაციის შესახებ". მიწის რეფორმის პარალელურად, გამარტივდა საკუთრების რეგისტრაციის პროცედურები და სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოში შემოღებული იქნა ერთი ფანჯრის პრინციპი. დღესდღეობით საკუთრების რეგისტრაცია, მათ შორის, სასოფლოსამეურნეო მიწისა და ქონების რეგისტრაცია, შესაძლებელია ინტერნეტის მეშვეობითაც – სულ ერთ დღეში. ამასთან, შეიქმნა ელექტრონული მონაცემთა ბაზა, რომლის ხელმისაწვდომობაც უზრუნველყოფილია მიწის მესაკუთრეთათვის.

3. გასული წლების განმავლობაში საქართველოს სოფლის მეურნეობის სექტორის ზრდა, ეკონომიკის სხვა სექტორებთან შედარებით, გაცილებით დაბალი იყო, ზოგიერთ წლებში კი – უარყოფითიც. 2004-2009 წლებში სოფლის მეურნეობის

სექტორის საშუალო ზრდა უარყოფითი იყო და 2,4%-ს შეადგენდა, მაშინ როდესაც იმავე წლებში სხვა სექტორების ზრდა გაცილებით შტამბეჭდავი იყო, მაგალითად: მშენებლობის სექტორი 10%-ით გაიზარდა, ვაჭრობა – 6,8%-ით, სამთომომპოვებითი მრეწველობა – 6,2%-ით, ტრანსპორტის სექტორი კი – 4,7%-ით. ამრიგად, 2004-2009 წლებში სოფლის მეურნეობა არ იყო საქართველოს ეკონომიკის ზრდის მამოძრავებელი ძალა.

4. ბოლო წლებში მეურნეობებისა (რომლებსაც საარსებო წყაროს დანიშნულება აქვთ) და მცირე მოცულობის წარმოების გარდა, გაჩნდა სურსათის მწარმოებელი საწარმოები, რომლებიც საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად აწარმოებენ პროდუქტს და დასავლურ ბაზრებზე გასვლას გეგმავენ. თავიანთი კონკურენტუნარიანობის გაზრდის მიზნით აღნიშნული ტიპის საწარმოები დაინტერესებულნი არიან საქართველოში სურსათის უვნებლობის თანამედროვე სისტემის დანერგვით.

5. სოფლის მეურნეობის პროდუქტების ექსპორტმა თანდათანობით დივერსიფიკაცია განიცადა. შესაბამისად, დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს საექსპორტოდ გამიზნული სურსათის უვნებლობის კონტროლს. აღნიშნული საქართველოში ექსპორტზე ორიენტირებული წარმოების კონკურენტუნარიანობის ზრდას შეუწყობს ხელს.

2005-2009 წლებში, სოფლის მეურნეობის პროდუქტების ექსპორტი 13%-ით გაიზარდა. 2009 წელს სოფლის მეურნეობის პროდუქტების ექსპორტის წილი მთლიან ექსპორტში 27,9%-ს შეადგენდა (2008 წლის 16,7%-იან ზრდასთან შედარებით). 2009 წელს 10 ძირითადი საექსპორტო პროდუქტი იყო: თხილი (მთლიანი ექსპორტის 10%), ალკოჰოლური სასმელები, გარდა ღვინისა (მთლიანი ექსპორტის 8%), ღვინო (მთლიანი ექსპორტის 5%) და მინერალური წყლები (მთლიანი ექსპორტის 3%). აღნიშნული პროდუქტების გარდა, საქართველოს სოფლის მეურნეობის საექსპორტო პროდუქტების სიაში იყო ციტრუსები, ხილბოსტნეულისაგან დამზადებული წვენები და უალკოჰოლო სასმელები.

გასული წლების განმავლობაში მოხდა სოფლის მეურნეობის პროდუქტების ექსპორტის დივერსიფიკაცია. ახალ საექსპორტო პროდუქტთა სიაში შევიდა: ცხვარი, თევზი, მწვანილი, კომბოსტო, სანელებლები.

2009 წელს ევროკავშირის წილი საქართველოს სოფლის მეურნეობის ექსპორტში 21,4%-ს შეადგენდა. ძირითადი სოფლის მეურნეობის საექსპორტო პროდუქტები იყო: თხილი (ამ პროდუქტის მთლიანი ექსპორტის 65,7%), მინერალური წყლები და უალკოჰოლო სასმელები (ამ პროდუქტების მთლიანი ექსპორტის 19,2%), ხილბოსტნეულის წვენები (ამ პროდუქტის მთლიანი ექსპორტის 63,6%) და ღვინო (ამ პროდუქტების მთლიანი ექსპორტის 18,9%)².

6. ამჟამად სოფლის მეურნეობის სექტორში მიმდინარეობს სურსათის უვნებლობის კონტროლის მექანიზმის დანერგვასთან დაკავშირებული რეფორმა. 2010 წლის ივლისიდან, სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლი მოიცავს იმ ბიზნესოპერატორებს, რომლებიც ეწევიან სურსათის ექსპორტს ევროკავშირში. 2011

წლიდან ინსპექტირებასა და მიკვლევადობის კონტროლთან დაკავშირებული მუხლები ამოქმედდება ყველა სხვა ბიზნესოპერატორისათვის, მათ შორის, მაღალი რისკის სურსათის მწარმოებელი საწარმოებისათვის, ცხოველთა საკვების მწარმოებელი საწარმოებისა და სხვა ბიზნესოპერატორებისათვის.

სურსათის უვნებლობის კონტროლის ერთერთი მთავარი კომპონენტი სურსათთან დაკავშირებული დაავადებების კონტროლია. გასულ წლებში დაფიქსირდა სურსათთან დაკავშირებული ისეთი ინფექციები, როგორებიცაა ნაწლავის ჩხირი, მეზოფილურაერობული და ფაკულტატიურანაერობული მიკროორგანიზმები. ეროვნული სამსახურის სწრაფმა რეაგირებამ და მის მიერ გატარებულმა ღონისძიებებმა უზრუნველყო სურსათთან დაკავშირებული დაავადებების აღმოჩენა და აღმოფხვრა.

მას შემდეგ, რაც საქართველოს მთავრობამ ეროვნულ სამსახურსა და სსიპ ლ. საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულ ცენტრს (შემდგომში ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი) შორის ინფორმაციის გაცვლის შესახებ წესები დაამტკიცა, ეროვნული სამსახური დაუყოვნებლივ რეაგირებს ადამიანების ინტოქსიკაციის შემთხვევებზე. ქვეყანაში არსებობს სწრაფი რეაგირების მობილური ჯგუფები. ასევე, ეროვნული სამსახური თავისი სტრუქტურული ქვედანაყოფებისა და ტერიტორიული ორგანოების მეშვეობით ახორციელებს შესაბამის ღონისძიებებს დაბინძურების წყაროს დადგენისა და შესწავლის მიზნით.

უნდა აღინიშნოს, რომ არსებობს ახლად დანერგილი ეპიდემიათა ზედამხედველობის ელექტრონული ინტეგრირების სისტემა (Electronic Integrated Disease Surveillance System – EIDSS), რომელიც ერთნაირად ხელმისაწვდომია ეროვნული სამსახურისა და ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრისათვის. სისტემა აღნიშნულ სამსახურებს საშუალებას აძლევს დაუყოვნებლივი რეაგირება მოახდინონ ეპიდემიათა შემთხვევებზე, რაც, თავის მხრივ, დაავადებათა მონიტორინგის სისტემის განვითარებას უწყობს ხელს.

ეროვნული სამსახური ცხოველთა ჯანმრთელობის თაობაზე რეგულარულად აწვდის მოხსენებებს ცხოველთა ჯანმრთელობის მსოფლიო

² სსიპ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური.

ორგანიზაციას (OIE). ეროვნული სამსახური აწარმოებს აქტიურ ზედამხედველობას ცხოველთა დაავადებებზე.

საქართველოს მთავრობამ საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციას (IFC) სპეციალური კვლევა დაუკვეთა, რათა გაერკვია, თუ რა შეხედულებები ჰქონდათ სურსათის უვნებლობის მყარი სისტემის დანერგვასთან დაკავშირებით სურსათის ბიზნესოპერატორებს.

კვლევის შედეგად 500 შემთხვევით შერჩეული სურსათის ბიზნესოპერატორი გამოიკითხა, მათ შორის, 437 მწარმოებელი, 64 ექსპორტიორი და 88 იმპორტიორი.

გამოკითხულ ბიზნესოპერატორებთაგან 27,7% მაღალრისკიანად დასახელდა, დანარჩენი კი – შედარებით დაბალ რისკიანად. გამოკითხული ბიზნესოპერატორების 10%ს უკვე ჰქონდა ევროკავშირში პროდუქტის ექსპორტის გამოცდილება, 7% კი პროდუქტის ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში ექსპორტს გეგმავს.

კვლევის შედეგად მიღებული იქნა შემდეგი ძირითადი მონაცემები:

- 1. სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის უზრუნველსაყოფად საჭირო ღონისძიებები** – უმეტეს შემთხვევაში, ბიზნესოპერატორები თავიანთი მყიდველებისა და დისტრიბუტორების მოთხოვნებს აკმაყოფილებენ (40%) ან სურსათის უვნებლობისა და/ან ხარისხის მართვის თავიანთი სისტემა აქვთ შექმნილი (37%). გამოკითხული ბიზნესოპერატორების მხოლოდ 5,9%ს აქვს დანერგილი საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობაში მყოფი სურსათის უვნებლობის სისტემა.
- 2. სურსათის უვნებლობისა და ხარისხისათვის პასუხისმგებელი თანამშრომლების დანიშვნა/გამოყოფა** – გამოკითხული სურსათის ბიზნესოპერატორების 48%ს ჰყავს სრულ ან ნახევარ განაკვეთზე მომუშავე კადრები, რომლებიც სურსათის უვნებლობასა და ხარისხთან დაკავშირებულ საკითხებს კურირებენ. ამ მიზნებისათვის კადრების აყვანას ბიზნესოპერატორების 54% სამომავლოდ გეგმავს.
- 3. სურსათის ბიზნესოპერატორთა შორის “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” საქართველოს კანონის ცოდნის დონე** – გამოკითხული მეწარმეების 70,5% არ იცნობს კანონს, 27% ზოგადად იცნობს აღნიშნულ კანონს. გამოკითხულ ბიზნესოპერატორთა მხოლოდ 2,6%მა იცის აღნიშნული კანონი დეტალურად და მხოლოდ 4,7% ახორციელებს კადრების ტრენინგს ამ კუთხით. სურსათის ბიზნესოპერატორები, რომლებისთვისაც ეს კანონი უცხო არ არის, ოპტიმისტურად არიან განწყობილნი მისი შეჩერებული მუხლების ამოქმედების შედეგების მიმართ, რადგანაც მიაჩნიათ, რომ მათ ამოქმედებას უარყოფითზე მეტად დადებითი გავლენა ექნება. ბიზნესოპერატორების 1/3ის აზრით, კანონის შეჩერებული მუხლების ამოქმედება მათ უკეთესი ხარისხისა და უვნებელი სურსათის წარმოების საშუალებას მისცემს. ბიზნესოპერატორთა 1/4 თვლის, რომ ადგილობრივ ბაზარზე მათი წილი გაიზრდება, 19%ის აზრით კი, კანონის შეჩერებული მუხლების ამოქმედების მეშვეობით ისინი საერთაშორისო მოთხოვნებსაც დააკმაყოფილებენ. თუმცა, გამოკითხულთა 1/4ს მიაჩნია, რომ კანონის შეჩერებული მუხლების ამოქმედებას პროდუქტის ფასის გაზრდა მოჰყვება. გამოკითხულთა მხოლოდ 2% თვლის, რომ კანონის ძალაში შესვლა მათი საწარმოების დახურვასა და ადგილობრივ ბაზარზე წილის დაკარგვას გამოიწვევს.
- საერთაშორისო სტანდარტებისა და რეგულაციების ცოდნის დონე** – ზოგადად ცოდნის დონე საკმაოდ დაბალია. კვლევის მიხედვით, საწარმოთა წარმომდგენლების მხოლოდ 1/5 გათვითცნობიერებულია სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტებში (ევროკავშირის სურსათის

უვნებლობასთან დაკავშირებული ძირითადი რეგულაციები, *Codex Alimentarius*, HACCP, Global Gap, ISO 22000:2005, GMP, GHP):

საერთაშორისო სტანდარტებისა და რეგულაციების ცოდნის დონე	
საერთაშორისო სტანდარტები და რეგულაციები	გამოკითხულთა რაოდენობის მაჩვენებელი
GMP, GHP	15,9%
HACCP	15,2%
Global GAP	13,2%
ISO 22000:2005	20,5%
ISO 9001:2008	19,4%
<i>Codex Alimentarius</i>	10,7%
ევროკავშირის სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებული ძირითადი რეგულაციები	13,8%.

მთლიანობაში, კვლევის შედეგების თანახმად, სურსათის ბიზნესოპერატორთა შორის აღნიშნული კანონის შეჩერებული მუხლების ამოქმედებასთან დაკავშირებით არსებული მოლოდინი უფრო დადებითია, ვიდრე უარყოფითი. თუმცა, ბიზნესოპერატორების ვარაუდით, აღნიშნული გამოიწვევს საწარმოო ხარჯების ზრდას და წარმოებაში დამატებითი ინვესტიციების განხორციელების საჭიროებას. კვლევამ ასევე აჩვენა, რომ არსებობს აღნიშნულ საკითხებზე ინფორმაციის ნაკლებობა და საჭიროა ინფორმაციული კამპანიის განხორციელება.

სოფლის მეურნეობისა და სურსათის სფეროს ანალიზმა, ასევე ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგებმა აჩვენა, რომ ქვეყანაში სურსათის უვნებლობის სისტემის დანერგვისას საჭიროა სპეციალური მიდგომის შემუშავება. დიდი ძალისხმევაა საჭირო იმისათვის, რომ საქართველოში სურსათის უვნებლობის თანამედროვე სისტემა უმტკივნეულოდ დაინერგოს, მაგალითისათვის: საქართველოს სოფლის მეურნეობის პროდუქტების ექსპორტისა და კონკურენტუნარიანობის გაზრდისათვის საქართველომ თანდათან უნდა დანერგოს სურსათის უვნებლობის მყარი სისტემა. აღნიშნული რეფორმის გატარებისას გათვალისწინებული უნდა იყოს სოფლის მეურნეობის სექტორის სუსტი მხარეები, საერთაშორისო მოთხოვნების დანერგვის თანმდევი სოციალური ასპექტები და არსებული რეალობა. ევროკავშირის შესაბამისი რეგულაციები ასეთი მიდგომის შემუშავების საშუალებას იძლევა ევროკავშირის კანონმდებლობასთან საქართველოს კანონმდებლობის ეტაპობრივი მიახლოებისა და გარკვეული ტიპის საწარმოებისათვის გამარტივებული სქემების შემოღების მეშვეობით.

III. სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის დანერგვა

საქართველოს სურსათის უვნებლობის სისტემის ინსტიტუციური ჩარჩო რამდენიმე ინსტიტუტისაგან შედგება. საქართველოში სურსათის უვნებლობის

თანამედროვე სისტემის დანერგვისა და სურსათის უვნებლობის სრული სახელმწიფო კონტროლის დაწყებისათვის საჭიროა შესაბამის ინსტიტუტებს შორის საქმიანობის ეფექტიანი კოორდინაცია:

4. საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო პასუხისმგებელია სურსათის უვნებლობის სფეროში სახელმწიფო პოლიტიკის განსაზღვრისათვის;
5. საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო პასუხისმგებელია სურსათის უვნებლობის პარამეტრებისა და მახასიათებლების განსაზღვრისათვის;
6. საქართველოს სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის ეროვნული სამსახური პასუხისმგებელია სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლისათვის;

სსიპ შემოსავლების სამსახური პასუხისმგებელია სახელმწიფო სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული სასაზღვროსაკარანტინო კონტროლისათვის. უფლებამოსილი პირები, რომლებიც საზღვარზე ახორციელებენ აღნიშნულ კონტროლს, არიან სსიპ შემოსავლების სამსახურის თანამშრომლები. სსიპ შემოსავლების სამსახურში შეიქმნა ვეტერინარული, სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული სამმართველო. აღნიშნული სამმართველო პასუხისმგებელია სახელმწიფო სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული სასაზღვროსაკარანტინო კონტროლისათვის და უფლებამოსილია ყოველდღიურად შეამოწმოს სსიპ შემოსავლების სამსახურის ტერიტორიული ორგანოების ფიტოსანიტარი და ვეტერინარი სპეციალისტები.

აღნიშნული კონტროლის დროს აღმოჩენილი დარღვევის შემთხვევაში სსიპ შემოსავლების სამსახური იღებს გადაწყვეტილებას ტვირთის განადგურების ან უკან დაბრუნების შესახებ და დაუყოვნებლივ აცნობებს ეროვნულ სამსახურს ელექტრონული შეტყობინების მეშვეობით. ეროვნული სამსახური და სსიპ შემოსავლების სამსახური რეგულარულად აწვდიან ერთმანეთს შესაბამის ინფორმაციასა და მონაცემებს. ეროვნული სამსახური სსიპ შემოსავლების სამსახურს ადეკვატური ზომების მისაღებად აწვდის პოტენციური რისკების შესახებ ინფორმაციასა და მეთოდოლოგიურ ინსტრუქციებს. სსიპ შემოსავლების სამსახური კი ეროვნულ სამსახურს აწვდის ინფორმაციას ვეტერინარულ და ფიტოსანიტარიულ კონტროლს დაქვემდებარებული პროდუქტების იმპორტისა და ქვეყანაში მათი გადაადგილების შესახებ.

სურსათის უვნებლობის პოლიტიკას განსაზღვრავს საქართველოს მთავრობა, კერძოდ, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო. სსიპ შემოსავლების სამსახურსა და ეროვნულ სამსახურს შორის ფუნქციები გადანაწილებულია ისე, რომ სახელმწიფო ვეტერინარული, სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული კონტროლი ქვეყანის შიგნით ხორციელდება ეროვნული სამსახურის მიერ, ხოლო სახელმწიფო სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული სასაზღვროსაკარანტინო კონტროლი – უშუალოდ სსიპ შემოსავლების სამსახურის პასუხისმგებლობა;

7. **ლაბორატორიები** – საქართველოში არსებობს სახელმწიფო და კერძო ლაბორატორიები, რომლებიც ქვეყნის სურსათის უვნებლობის სისტემის განუყოფელი ნაწილია.

სურსათის უვნებლობის მდგრადი სისტემის დანერგვისათვის განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს შემდეგს:

- ბიზნესოპერატორების რეგისტრაციასა და მათ შესახებ მონაცემთა ბაზის შექმნას;
- სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმების დანერგვას, განსაკუთრებით კი ეროვნული სამსახურის მიერ ჩატარებულ შემოწმებებსა და ინსპექტირებებს;
- სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიერ სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლის განხორციელებას;
- ეროვნული სამსახურისა და სსიპ შემოსავლების სამსახურის ეფექტიან თანამშრომლობას;
- ლაბორატორიების სისტემის განვითარებას სახელმწიფო კონტროლის სისტემის სრულყოფის მიზნით.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ბიზნესოპერატორების ინსპექტირებები და მიკვლევადობის კონტროლი ეტაპობრივად მიმდინარეობს. “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” საქართველოს კანონის მიკვლევადობასთან, ინსპექტირებასა და საფრთხეების შიდა კონტროლის სისტემების დანერგვასთან დაკავშირებით არსებული მუხლები 2010 წლის 1 ივლისიდან სურსათის მხოლოდ იმ ბიზნესოპერატორებისათვის ამოქმედდა, რომლებიც ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში ეწვეიან ექსპორტს. 2010 წლის 1 ივლისს დაიწყო აღნიშნული სურსათის ბიზნესოპერატორების ინსპექტირება და მიკვლევადობის კონტროლი საქართველოს სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობის შესაბამისად. ამის მეშვეობით მოწმდება სურსათის ბიზნესოპერატორების საქმიანობის შესაბამისობა საქართველოს კანონმდებლობის მიერ დაწესებულ მოთხოვნებთან. 2011 წლიდან ეს მოთხოვნები ყველა სხვა ბიზნესოპერატორებსაც შეეხება. პარალელურად საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოება მიმდინარეობს ევროკავშირის რეგულაციებთან საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის მიხედვით.

1. ბიზნესოპერატორების რეგისტრაცია

ბიზნესოპერატორების რეგისტრაცია 2010 წლის 1 თებერვლიდან დაიწყო. რეგისტრირების მოთხოვნა ყველა იმ ბიზნესოპერატორს ეხება, რომელიც იურიდიულ პირს ან ინდივიდუალურ მეწარმეს წარმოადგენს და სურსათის და/ან ცხოველთა საკვების პროდუქტს კომერციული მიზნით აწარმოებს.

2010 წლის ივლისის მონაცემების თანახმად, დარეგისტრირდა 2035 ბიზნესოპერატორი, რომელთა შორის ევროკავშირში საექსპორტოდ განკუთვნილ პროდუქტს აწარმოებდა 64 ბიზნესოპერატორი, 279 ბიზნესოპერატორი კი – მაღალი რისკის პროდუქტს.

ბიზნესოპერატორების რეგისტრაცია მიმდინარეობს და 2010 წლის ბოლოსათვის დასრულდება. ბიზნესოპერატორების შესახებ სრულყოფილი ბაზის შექმნა საქართველოს მთავრობის ერთერთი პრიორიტეტია.

იურიდიული პირებისა და ინდივიდუალური მეწარმეების რეგისტრაციას ახორციელებს სურსათის მწარმოებელ საწარმოდ/დისტრიბუტორად საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო. ზოგადად, სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო ახორციელებს საწარმოების რეგისტრაციას და საკმაოდ კარგი გამოცდილება აქვს მსგავსი მონაცემთა ბაზის შექმნაში. შესაბამისად, აღნიშნული სააგენტო პასუხისმგებელია ბიზნესოპერატორების რეგისტრაციისათვის. სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო ვალდებულია უზრუნველყოს მონაცემთა ბაზის გამჭვირვალობა და ხელმისაწვდომობა. ეროვნულ სამსახურს სრული ხელმისაწვდომობა აქვს დარეგისტრირებულ ბიზნესოპერატორთა მონაცემთა ბაზაზე.

სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს ტერიტორიული სარეგისტრაციო სამსახურები განთავსებულია საქართველოს ყველა რეგიონში. აქედან გამომდინარე, ბიზნესოპერატორებს შესაძლებლობა აქვთ დარეგისტრირდნენ ნებისმიერ ტერიტორიულ სარეგისტრაციო სამსახურში ტრანსპორტირებასა და დროსთან დაკავშირებული დამატებითი ხარჯების თავიდან ასაცილებლად. გარდა ამისა, ბიზნესოპერატორებს ელექტრონული ფორმების შევსება და დარეგისტრირებულ საწარმოთა მონაცემთა ბაზის გაცნობა ინტერნეტის მეშვეობითაც შეუძლიათ.

2. ინსპექტირება – სახელმწიფო კონტროლის ფორმა

ევროკომისიის N882/2004 რეგულაციის მიხედვით, სახელმწიფო კონტროლი განისაზღვრება, როგორც კონტროლის ნებისმიერი ფორმა, რომელსაც უფლებამოსილი ორგანო ახორციელებს სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებულ კანონმდებლობასთან შესაბამისობის შემამოწმებლად. კონტროლად ითვლება ნებისმიერი სახის კონტროლი, რომელსაც ახორციელებს კომპეტენტური ორგანო მიმდინარე პროცესების კანონმდებლობასთან შესაბამისობაში მოყვანის მიზნით. ბიზნესოპერატორების ინსპექტირება ეროვნული სამსახურის მიერ ხორციელდება.

პირველ ეტაპზე, 2010 წლის 1 ივლისიდან, ინსპექტირება ხორციელდება მხოლოდ იმ ბიზნესოპერატორებისათვის, რომლებიც ევროკავშირში ეწევიან პროდუქტის ექსპორტს. მეორე ეტაპზე, 2011 წლიდან, ინსპექტირება და მიკვლევადობასთან დაკავშირებული მოთხოვნები ყველა ბიზნესოპერატორისათვის იქნება სავალდებულო, მათ შორის, მაღალი რისკის პროდუქტის მწარმოებლისათვის, ცხოველთა საკვების მწარმოებლისა და სხვა ბიზნესოპერატორებისათვის. ორივე ეტაპი: 2010 წლის 1 ივლისიდან დაწყებული სურსათის ბიზნესოპერატორების ინსპექტირება და 2011 წლიდან განსახორციელებელი სახელმწიფო კონტროლი – შესაბამისობაშია საქართველოს სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობასთან. Pპარალელურად მიმდინარეობს საქართველოს

კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოების პროცესი ევროკავშირის რეგულაციებთან საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის მიხედვით.

სურსათის უვნებლობის მთლიანი სისტემა, უფრო კონკრეტულად კი ეროვნული სამსახურის მიერ განხორციელებული სახელმწიფო კონტროლი, დაფუძნებული იქნება პრინციპზე “ფერმიდან სუფრამდე”, რაც იმას ნიშნავს, რომ შემოწმდება წარმოების მთლიანი ჯაჭვი, დაწყებული ფერმიდან დამთავრებული საბოლოო მომხმარებლით, მათ შორის, პროდუქტის წარმოების, ტრანსპორტირების, შენახვის, დისტრიბუციისა და საბოლოო მომხმარებელამდე მიწოდების ეტაპები.

სახელმწიფო კონტროლის ფარგლებში ეროვნული სამსახური სურსათის უვნებლობის მონიტორინგს ახორციელებს. 2010 წლის სურსათის უვნებლობის მონიტორინგის სპეციალური პროგრამის ფარგლებში საცალო ვაჭრობის მონიტორინგს სწორედ ეროვნული სამსახური ახორციელებს. ზემოაღნიშნული პროგრამის თანახმად, პრიორიტეტი სურსათში პესტიციდების ნარჩენების არსებობის მონიტორინგს მიენიჭა. სურსათში პესტიციდების მონიტორინგის პროგრამა ადგილობრივი აკრედიტებული ლაბორატორიების რესურსების გამოყენების მეშვეობით დაიწყო.

ყველა სახის ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატი რეგისტრირდება ეროვნულ სამსახურში. პერიოდულად ეროვნული სამსახური აქვეყნებს ინფორმაციას საქართველოში დაშვებული ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატის შესახებ. დაურეგისტრირებელი ვეტერინარული დანიშნულების პრეპარატის წარმოება, გაყიდვა ან ექსპორტი მკაცრად არის აკრძალული საქართველოს კანონმდებლობით.

სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის იმპლემენტაციისას, საქართველო ეტაპობრივ მიდგომას გამოიყენებს: პირველ რიგში, საქართველო უზრუნველყოფს საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად 2010 წლის ივლისიდან ჩატარებული სავალდებულო შემოწმებების ეფექტიან იმპლემენტაციას. ამის პარალელურად, საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან (EU *acquis*) მიახლოების პროცესი გაგრძელდება, რათა მომზადდეს იურიდიული ბაზა შესაბამისი ინსპექტირების იმპლემენტაციისათვის. ეს ყველაფერი კი საქართველოში სურსათის უვნებლობის მყარი სისტემის ჩამოყალიბებას შეუწყობს ხელს.

საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოების ვადები რეალურ გათვლებზეა დაფუძნებული – სრულად არის გათვალისწინებული სურსათის უვნებლობის სფეროში ევროკავშირის კანონმდებლობის კომპლექსურობა, სახელმწიფო დაწესებულებებისა და ბიზნესსექტორის საჭიროებები და ნაკლოვანებები იმისათვის, რომ სურსათის უვნებლობის მყარი და თანამედროვე სისტემა დაინერგოს.

საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის ჰორიზონტალურ კანონმდებლობასთან ეტაპობრივი მიახლოება დასრულდება 2014 წლისათვის, როგორც ეს გათვალისწინებულია საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამაში. ხოლო ამის პარალელურად, 2011 წელს, ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოების პროგრამა მომზადდება.

ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოება პროდუქტების მიხედვით განხორციელდება. სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებული ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოების პროცესის პირველ ეტაპზე საქართველოს მთავრობა იმ პრიორიტეტულ პროდუქტებს განსაზღვრავს, რომლებზეც გავრცელდება ევროკავშირის შესაბამისი რეგულაციები. პრიორიტეტული პროდუქტები იდენტიფიცირებული იქნება ისე, რომ ხელი შეეწყოს ევროკავშირსა და საქართველოს შორის ვაჭრობის გააქტიურებასა და საქართველოს პოტენციალის განვითარებას. პრიორიტეტულ პროდუქტებთან დაკავშირებული საკანონმდებლო მიახლოება 2011 წლიდან 2012 წლამდე განხორციელდება. აღნიშნული პროცესის მეორე ეტაპზე ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან საქართველოს კანონმდებლობის მიახლოების რიგითობა სხვა ტიპის პროდუქტებისათვის გაინსაზღვრება ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოების პროგრამის შემუშავებისას. ეს პროგრამა იქნება სამუშაო დოკუმენტი, რომლის ჩასწორება საჭიროებისა და ევროკავშირის კანონმდებლობაში განხორციელებული ცვლილებების შესაბამისად იქნება შესაძლებელი.

როგორც უკვე აღინიშნა, ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან საქართველოს კანონმდებლობის მიახლოება ევროკავშირის ჰორიზონტალურ კანონმდებლობასთან მიახლოების პარალელურად მოხდება.

2010 წლის 1 ივლისიდან ეროვნული სამსახური უფლებამოსილია განახორციელოს ევროკავშირში ექსპორტიორი სურსათის ბიზნესოპერატორების შემოწმება. ამ მიზნით 2010 წელს ეროვნულმა სამსახურმა შეიმუშავა სურსათის სახელმწიფო კონტროლის პროგრამა. ევროკავშირში ექსპორტიორი სურსათის ბიზნესოპერატორების დაგეგმილი შემოწმებები აღნიშნული პროგრამის მიხედვით ხორციელდება.

სახელმწიფო კონტროლის მექანიზმებთან, მათ შორის, ინსპექტირებასთან, დაკავშირებული საქართველოს კანონმდებლობა ძირითადად მოიცავს შემდეგ კანონსა და დადგენილებას: საქართველოს კანონს “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” და საქართველოს მთავრობის დადგენილებას “სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოს/დისტრიბუტორის ჰიგიენის ზოგადი წესისა და სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში ზედამხედველობის, მონიტორინგისა და სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესის შესახებ”.

დაგეგმილია აქტიური მუშაობა იმისათვის, რომ საქართველოს კანონმდებლობა მოყვანილ იქნეს შესაბამისობაში ევროკავშირის მოთხოვნებთან და გამოსწორდეს არსებული ხარვეზები (დეტალური ინფორმაციისათვის იხილეთ სტრატეგიის თავი V და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა).

საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულია ორი სახის ინსპექტირება: გეგმური ინსპექტირება და წინასწარი გაფრთხილების გარეშე ინსპექტირება, საფუძვლიანი ეჭვის შემთხვევაში. **გეგმური ინსპექტირება** სახელმწიფო კონტროლის ყოველწლიური პროგრამითაა გათვალისწინებული და

ხორციელდება რისკის შეფასების საფუძველზე განსაზღვრული პრიორიტეტების შესაბამისად. წინასწარი გაფრთხილების გარეშე ინსპექტირება ხორციელდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ არსებობს საფუძვლიანი ეჭვი სურსათის უვნებლობის შესახებ კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებთან შეუსაბამობის თაობაზე.

ეროვნული სამსახური ვალდებულია განახორციელოს რისკის შეფასება, მართვა და კომუნიკაცია. რისკის შეფასების მეთოდოლოგიის შემუშავების უფლებამოსილება შესაძლოა მესამე მხარეს მიენიჭოს, მაგრამ მისი დანერგვა და განხორციელება უშუალოდ ეროვნული სამსახურის ვალდებულებაა. მესამე მხარედ მიჩნეულია სამეცნიერო ან მსგავსი ტიპის ინსტიტუტი და ის ექსპერტები, რომლებსაც რისკის შეფასების მეთოდოლოგიის შემუშავების დიდი გამოცდილება აქვთ. მომავალში რისკის შეფასების მეთოდოლოგიის შემუშავების უფლებამოსილების მესამე მხარისათვის მინიჭებასთან დაკავშირებით გადაწყვეტილების მიღების შემთხვევაში რისკის შეფასების კოორდინაცია მაინც ეროვნული სამსახურის მეთვალყურეობით წარიმართება.

ეროვნული სამსახურის მიერ ჩასატარებელი გეგმური ინსპექტირების რაოდენობა დამოკიდებულია ბიზნესოპერატორების რისკის კატეგორიაზე (რისკის შეფასებაზე დაფუძნებული მიდგომა). აქედან გამომდინარე, მაღალი რისკის მქონე საწარმოები ხშირად უნდა შემოწმდეს.

გეგმური ინსპექტირება ჩატარდება იმ წლიური პროგრამის შესაბამისად, რომელსაც საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო დაამტკიცებს.

პროგრამა მოიცავს:

- პროგრამის შემუშავების კრიტერიუმებს;
- განსახორციელებელი შემოწმებების რაოდენობასა და ტიპს.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, ეროვნული სამსახური უფლებამოსილია ჩაატაროს ინსპექტირება წინასწარი გაფრთხილების გარეშე, საფუძვლიანი ეჭვის არსებობის შემთხვევაში.

ყველა შემთხვევაში ინსპექტირების ოქმის (კანონმდებლობის შესაბამისად – შესაბამისობის შეფასების აქტი) შედგენა ინსპექტორის მიერ ადგილზე ხდება, შემდგომ კი მას ინსპექტორი და ბიზნესოპერატორი აწერენ ხელს.

ინსპექტირების პროცედურებისა და პირობების ყოვლისმომცველი აღწერილობა მოცემულია საქართველოს მთავრობის 2010 წლის ივნისის დადგენილებით დამტკიცებულ “სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში ზედამხედველობის, მონიტორინგისა და სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესში”.

სურსათისა და ცხოველის საკვების სახელმწიფო კონტროლის წლიური ანგარიში ეროვნული სამსახურის მიერ საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარედგინება. სახელმწიფო კონტროლის წლიური ანგარიში მოიცავს:

- განხორციელებული ინსპექტირების რაოდენობას, ტიპსა და მათ თანაფარდობას დამტკიცებულ გეგმასთან მიმართებაში;
- გამოვლენილი დარღვევების რაოდენობასა და ტიპს;
- აღმოჩენილი დარღვევების საპასუხოდ გატარებულ ზომებს.

სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობასთან შეუსაბამობის შემთხვევაში ეროვნული სამსახურის მიერ დარღვევებზე საპასუხოდ მიღებული ზომები დამოკიდებულია დარღვევის სიმძიმეზე და შესაძლოა მოიცავდეს შემდეგ ქმედებებს:

- დარღვევის აღმოსაფხვრელად ბიზნესოპერატორისათვის რეკომენდაციებისა და გონივრული ვადის მიცემას;
- სურსათის ან/და ცხოველის საკვების ბაზარზე განთავსების აკრძალვას;
- ბიზნესოპერატორის კონკრეტული საწარმოო პროცესის დროებით შეჩერებას;
- პროდუქციის ბაზრიდან ამოღებას;
- ბიზნესოპერატორის დაჯარიმებას.

ამ ეტაპზე სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის ინსტიტუციური სისტემის დახვეწა საქართველოს მთავრობის ერთერთი პრიორიტეტია. ამ მიზნისათვის განხორციელდება შემდეგი ქმედებები:

- ეროვნული სამსახურის ინსტიტუციური გაძლიერება და შესაძლებლობების გაზრდა;
- სსიპ შემოსავლების სამსახურის ინსტიტუციური გაძლიერება და შესაძლებლობების განვითარება;
- ეროვნულ სამსახურსა და სსიპ შემოსავლების სამსახურს შორის თანამშრომლობის დახვეწა;
- სურსათის უვნებლობის თანამედროვე სისტემის დანერგვის პროცესში ყველა შესაბამისი სახელმწიფო ინსტიტუტის ადეკვატური ჩართვა.

ზემოთ აღნიშნულის მიღწევა შესაძლებელია მთლიანი ინსტიტუციური სისტემის გამარტივებით, მათ შორის, საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოებით, შესაბამის სახელმწიფო ინსტიტუტებში ადამიანური რესურსების განვითარებით. ამ მიზნის განხორციელებისაკენ მიმართული იქნება ფინანსური სახსრები და სხვადასხვა სახის დახმარების პროგრამები.

შემდგომ ეტაპზე საქართველოს მთავრობამ შესაძლოა შეიმუშაოს საკანონმდებლო ბაზა სახელმწიფო კონტროლის სისტემაში დამოუკიდებელი საინსპექციო ორგანოების ჩართვის მიზნით. თუ აღნიშნული საკანონმდებლო ბაზა შემუშავდება, ის აუცილებლად იქნება შესაბამისობაში ევროკავშირის კანონმდებლობასთან, კერძოდ, ევროკომისიის N882/2004 რეგულაციასთან. ევროკომისიის აღნიშნული რეგულაციის თანახმად, სახელმწიფო კონტროლისათვის პასუხისმგებელმა ორგანომ შესაძლოა თავისი გარკვეული ფუნქციების დელეგირება მოახდინოს მესამე დამოუკიდებელი მხარისათვის. საერთაშორისო პრაქტიკის თანახმად, მესამე დამოუკიდებელი მხარე შეიძლება იყოს დამოუკიდებელი საინსპექციო ორგანო და კერძო ლაბორატორია.

საქართველოში დამოუკიდებელი საინსპექციო ორგანოების შემოღების შემთხვევაში სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის სისტემა შემდეგ პრინციპებზე იქნება დაფუძნებული:

- დამოუკიდებელი საინსპექციო ორგანოების საქმიანობა ხელს არ შეუშლის ეროვნული სამსახურის საქმიანობასა და ფუნქციებს. დამოუკიდებელი საინსპექციო ორგანოები მხოლოდ შეავსებენ ეროვნული სამსახურის საქმიანობას;
- დამოუკიდებელი საინსპექციო ორგანოები იმოქმედებენ ეროვნული სამსახურის ზედამხედველობით და შეასრულებენ მხოლოდ ეროვნული სამსახურის მიერ მათზე დელეგირებულ ფუნქციას;
- საქართველოში სურსათის უვნებლობის კონტროლის სისტემისათვის პასუხისმგებელი საქართველოს მთავრობა, ეროვნული სამსახური და სსიპ შემოსავლების სამსახური იქნებიან;
- იმისათვის, რომ სახელმწიფო კონტროლთან დაკავშირებული აქტივობები განახორციელოს დამოუკიდებელმა საინსპექციო ორგანომ, იგი აკრედიტებული უნდა იყოს სსიპ აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს აკრედიტაციის ცენტრის (შემდგომში აკრედიტაციის ცენტრი) მიერ შემდეგი სტანდარტების მიხედვით: ა) EN 45004 ევროსტანდარტი – “ძირითადი კრიტერიუმები სხვადასხვა ტიპის ორგანოების ფუნქციონირებისათვის, რომლებიც ახორციელებენ ინსპექტირებას” (European Standard EN 45004 ‘General criteria for the operation of various types of bodies performing inspection’) ან ბ) სტანდარტიზაციის საერთაშორისო ორგანიზაციის სტანდარტი ISO 17020 “ძირითადი კრიტერიუმები სხვადასხვა ტიპის ორგანოების ფუნქციონირებისათვის, რომლებიც ახორციელებენ ინსპექტირებას” (‘General criteria for the operation of various types of bodies performing inspection’) ან გ) აკრედიტებული უნდა იყოს ევროკავშირისა და ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციის (OECD) წევრი ქვეყნების შესაბამის დაწესებულებებში.

3. სახელმწიფო სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული სასაზღვროსაკარანტინო კონტროლი და ეროვნულ სამსახურსა და სსიპ შემოსავლების სამსახურს შორის თანამშრომლობა

სახელმწიფო სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული სასაზღვროსაკარანტინო კონტროლის (შემდგომში სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლი) მიზანია ცხოველებისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის, ასევე გარემოს იმ დაავადებებისგან, მავნებლებისა და დამაბინძურებლებისგან დაცვა, რომლებიც საქართველოში ცხოველების, მცენარეების, ცხოველური და მცენარეული წარმოშობის პროდუქტის იმპორტით ან ტრანზიტით შეიძლება მოხვდეს. ამ მიზნით უნდა იქნეს გამოყენებული ეფექტიანი, გამჭვირვალე და რისკის შეფასებაზე დაფუძნებული სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლი, რომელიც სანიტარიისა და ფიტოსანიტარიის (SPS) სფეროში ევროკავშირის მოთხოვნებისა და საუკეთესო პრაქტიკის შესაბამისად თავისუფალ და უსაფრთხო საერთაშორისო ვაჭრობას შეუწყობს ხელს.

საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად სსიპ შემოსავლების სამსახური ახორციელებს სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლს.

სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლის საკითხები, თანამშრომლობის მექანიზმები და კომპეტენციების გადანაწილება ეროვნულ სამსახურსა და სსიპ

შემოსავლების სამსახურს შორის დარეგულირებულია საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს 2008 წლის 31 დეკემბრის NN987N2184 ერთობლივი ბრძანებით. სსიპ შემოსავლების სამსახური არის სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლის განმახორციელებელი უწყება, ხოლო სოფლის მეურნეობის სამინისტრო – სურსათის უვნებლობის სფეროში პოლიტიკის შემმუშავებელი.

აღნიშნული ერთობლივი ბრძანების საფუძველზე, დოკუმენტურ, იდენტურობის და ფიზიკურ შემოწმებას, ასევე ნიმუშის აღებას ლაბორატორიული ანალიზისათვის ახორციელებენ სსიპ შემოსავლების სამსახურის ვეტერინარიისა და ფიტოსანიტარიის სპეციალისტები. ერთობლივი ბრძანება შემუშავებულია ევროკავშირის ტექნიკური დახმარების პროექტის ფარგლებში, საბაჟო სფეროში კანონქვემდებარე აქტების დახვეწის მიზნით.

2009 წლის 1 ივლისიდან სსიპ შემოსავლების სამსახურმა დაიწყო იდენტურობის და ფიზიკური შემოწმება, ასევე, საჭიროების შემთხვევაში, იმპორტირებული პროდუქტის ნიმუშის აღება ლაბორატორიული ანალიზისათვის. იდენტურობის შემოწმება მოიცავს ვეტერინარული და ფიტოსანიტარიული სერთიფიკატების ან საქართველოს კანონმდებლობით მოთხოვნილი სხვა სახის დოკუმენტების პროდუქტთან შესაბამისობის ვიზუალურად გადამოწმებას. ასევე იმ ეტიკეტის არსებობისა და შესაბამისობის გადამოწმებას, რომელიც ცხოველებსა და შეფუთულ პროდუქტზე უნდა იყოს მითითებული.

საზღვარზე ყველა სახის პარტია (გარდა იმ პარტიისა, რომელიც მონიტორინგის გეგმის მიხედვით შეირჩა ან რომლის გადაზიდვაც მატარებლის საშუალებით ხდება) ექვემდებარება დოკუმენტურ და იდენტურობის შემოწმებას. სსიპ შემოსავლების სამსახურის უფლებამოსილი მოხელე (ვეტერინარი ან ფიტოსანიტარი სპეციალისტი) ახორციელებს ფიზიკურ შემოწმებას იმ შემთხვევაში, თუ დოკუმენტური და იდენტურობის შემოწმების შედეგები არადაამაკმაყოფილებელია. ასეთი სახის ფიზიკური შემოწმება ხორციელდება სასაზღვრო საინსპექციო პუნქტზე (პორტალი).

მონიტორინგის გეგმის მიხედვით შერჩეული ან მატარებლით გადმოზიდული პარტია ექვემდებარება დოკუმენტურ შემოწმებას სასაზღვრო საინსპექციო პუნქტზე, ხოლო ამ სახის პარტიის იდენტურობის შემოწმება სასაზღვრო გაფორმების ეკონომიკურ ზონაში ხორციელდება.

მას შემდეგ, რაც მონიტორინგის გეგმის მიხედვით შერჩეული ან მატარებლით გადაზიდული ტვირთი დოკუმენტურ და იდენტურობის შემოწმებას გაივლის, ის სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიერ ექვემდებარება ფიზიკურ შემოწმებას, რომელიც ხორციელდება რისკის შეფასების საფუძველზე სასაზღვრო გაფორმების ეკონომიკურ ზონაში.

ნაგებობებში გამოყოფილია სპეციალური ადგილები, სადაც ვეტერინარი და ფიტოსანიტარი სპეციალისტების მიერ ხორციელდება პროდუქტის მომზადება ნიმუშებს აღებისა და ნიმუშების ტრანსპორტირებისათვის. ასევე, პროდუქტების ვიზუალური შემოწმება ხორციელდება მიკროსკოპის (სტერეომიკროსკოპის)

საშუალებით. აღნიშნული ოთახები აღჭურვილია სსიპ – შემოსავლების სამსახურის მიერ 2009 წელს შესყიდული მოწყობილობით (მაგალითად: მიკროდუმიანი, მაცივარი, თერმომეტრი, ჩაქუჩი, საყინულე და ა.შ.).

ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისი აღჭურვილობის შესყიდვა მსოფლიო ბანკის მიერ დაფინანსებული პროექტის ფარგლებში განხორციელდა.

ორი სასაზღვრო საინსპექციო პუნქტის შენობების დიზაინი და ვირტუალური მოდელი ესტონელმა ექსპერტებმა მსოფლიო ბანკის დაფინანსებით შექმნეს.

მონიტორინგის გეგმა წინა წლების სტატისტიკაზე დაყრდნობით იქმნება. სსიპ შემოსავლების სამსახური ითვალისწინებს იმ საქონლის რაოდენობას, რომელმაც გასულ წლებში სასაზღვრო საინსპექციო პუნქტზე შემოწმება გაიარა. სსიპ შემოსავლების სამსახურის მონიტორინგის გეგმა ეროვნულ სამსახურთან თანხმდება. მონიტორინგის გეგმის ფორმის შემუშავება და ჩამოყალიბება ევროკავშირის ტექნიკური დახმარების პროექტის ფარგლებში მოხდა საბაჟო სფეროში კანონქვემდებარე აქტების დახვეწის მიზნით.

რაც შეეხება ეროვნულ სამსახურსა და სსიპ შემოსავლების სამსახურს შორის თანამშრომლობას, ერთობლივი ბრძანების (N987N2184) საფუძველზე, სსიპ შემოსავლების სამსახური ვალდებულია ეროვნულ სამსახურს რეგულარულად გაუგზავნოს ინფორმაცია, რომელიც შეიცავს პარტიასთან დაკავშირებულ მონაცემებს, შემოწმების აქტის სერიულ ნომერსა და შემოწმების შედეგებს. აღნიშნული ინფორმაციის საფუძველზე მონიტორინგის გეგმა უნდა განახლდეს, განისაზღვროს ფიზიკური შემოწმებებისა და ნიმუშის აღების რაოდენობა.

საფუძვლიანი ეჭვის არსებობის შედეგად განხორციელებული შემოწმებების პასუხებს სსიპ შემოსავლების სამსახური ატყობინებს ეროვნულ სამსახურს. ასეთ შემთხვევაში ეროვნული სამსახური გადაამოწმებს მიღებულ ინფორმაციას და შესაბამის შეტყობინებას გადაუგზავნის სსიპ შემოსავლების სამსახურს. სსიპ შემოსავლების სამსახურმა უნდა გაითვალისწინოს ეროვნული სამსახურის მითითება აღნიშნულთან დაკავშირებით და მასზე დაყრდნობით გააგრძელოს, შეწყვიტოს ან აკრძალოს საქონლის განბაჟება.

საგანგებო შემთხვევების დროს ეროვნულ სამსახურსა და სსიპ შემოსავლების სამსახურს შორის კომუნიკაცია და თანამშრომლობა ელექტრონული საშუალებებით ხორციელდება. სამსახურებში გამოიყოფა საკონტაქტო პირები და სწორედ მათი მეშვეობით ხორციელდება კომუნიკაცია. სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლის დროს აღმოჩენილი შეუსაბამობის შემთხვევაში სსიპ შემოსავლების სამსახური იღებს გადაწყვეტილებას პარტიის განადგურების ან უკან დაბრუნების შესახებ და ამ ინფორმაციას ელექტრონული საშუალებებით დაუყოვნებლივ ატყობინებს ეროვნულ სამსახურს.

როგორც ზემოთ იყო არნიშნული, სსიპ შემოსავლების სამსახური და ეროვნული სამსახური რეგულარულად ცვლიან ერთმანეთში შესაბამის მონაცემებსა და ინფორმაციას. ადეკვატური ღონისძიებების ჩატარების მიზნით ეროვნული სამსახური სსიპ შემოსავლების სამსახურს აწვდის პოტენციური რისკების შესახებ ინფორმაციასა და მეთოდოლოგიურ ინსტრუქციებს. სსიპ შემოსავლების სამსახური

კი ეროვნულ სამსახურს უზრუნველყოს ინფორმაციას სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლს დაქვემდებარებული იმპორტირებული პროდუქტის თაობაზე.

2010 წლის ბოლოსათვის დაგეგმილია გადაწყვეტილების მიღების ავტომატიზებული პროგრამის პრეზენტაცია. პროგრამა იმ ტვირთის შერჩევას მოახდენს, რომელიც მონიტორინგის გეგმით უნდა შემოწმდეს.

4. ლაბორატორიების სისტემა საქართველოში

ლაბორატორიების ეროვნული სისტემის ეფექტიანი ფუნქციონირება ძალიან მნიშვნელოვანია სურსათის უვნებლობის სისტემის დასახვეწად.

საქართველოს ლაბორატორიების ეროვნული სისტემა მოიცავს როგორც სახელმწიფო, ისე კერძო ლაბორატორიებს. სახელმწიფო ლაბორატორიების უმეტესობა ვეტერინარიისა და დაავადებათა კონტროლისათვის არის პასუხისმგებელი. კერძო ლაბორატორიები კი, უმეტეს შემთხვევაში, სურსათის, ალკოჰოლისა და უალკოჰოლო სასმელების ანალიზს ახორციელებენ.

საქართველოს მთავრობის ერთერთი მიზანია ერთიანი ლაბორატორიების სისტემის შექმნა სხვადასხვა ტიპის ლაბორატორიებს შორის გამიჯნული კომპეტენციებით და ლაბორატორიებსა და სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლისათვის პასუხისმგებელ სახელმწიფო დაწესებულებებს შორის თანამშრომლობისა და ინფორმაციის გაცვლის უზრუნველყოფა.

ამჟამად დაავადებების კონტროლი, დიაგნოსტიკა და ზედამხედველობა განსაკუთრებით საშიში ინფექციების გამომწვევთა აღმოჩენის, ეპიდზედამხედველობისა და რეაგირების ერთიანი ლაბორატორიული სისტემის მეშვეობით ხორციელდება. ერთიანი ლაბორატორიული სისტემა 2007 წლის ივნისის “საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ” საქართველოს კანონისა და საქართველოს მთავრობის 2008 წლის 22 თებერვლის N36 დადგენილების შესაბამისად შეიქმნა.

ერთიან ლაბორატორიულ სისტემას მართავს საკოორდინაციო საბჭო, რომლის სტატუსიც საქართველოს მთავრობის დადგენილებითაა განსაზღვრული (საქართველოს მთავრობის 2007 წლის 15 ნოემბრის N252 დადგენილება). საკოორდინაციო საბჭო დაკომპლექტებულია საქართველოს მთავრობის მაღალი რანგის წარმომადგენლებით. ერთიანი ლაბორატორიული სისტემა მოიცავს განსხვავებული ბიოუსაფრთხოების დონეების მქონე ლაბორატორიებს. სწორედ ამ ლაბორატორიებს შორის თანამშრომლობასა და კოორდინაციას ხელს უწყობს ერთიანი ლაბორატორიული სისტემის საკოორდინაციო საბჭო.

უნდა აღინიშნოს, რომ ერთიან ლაბორატორიულ სისტემაში არსებული ყველა ლაბორატორია რეგულარულად აწვდის ინფორმაციას საკოორდინაციო საბჭოს.

ერთიანი ლაბორატორიული სისტემა მოიცავს:

1. სსიპ – ლ. საყავარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულ ცენტრს: ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი 3 ზონალური და 3 რეგიონული საველე ლაბორატორიისაგან შედგება. 3 ზონალური ლაბორატორიაა:

- დაავადებათა კონტროლის ეროვნული ლაბორატორია (თბილისი);
- ზონალური ლაბორატორია (ქუთაისი);
- ზონალური ლაბორატორია (ზათუმი).

3 რეგიონული საველე ლაბორატორია უკვე აშენებულია და დაგეგმილია შენობების გარემონტება. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ 2011 წელს ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრისათვის დაგეგმილია დამატებით 5 რეგიონული საველე ლაბორატორიის აშენება.

2. სსიპ – საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორიას, რომელიც მოიცავს შემდეგ ლაბორატორიებს:

- ზონალურ დიაგნოსტიკურ ლაბორატორიას აღმოსავლეთ საქართველოში (თბილისი);
- ზონალურ დიაგნოსტიკურ ლაბორატორიას დასავლეთ საქართველოში (ქუთაისი);
- ზონალურ დიაგნოსტიკურ ლაბორატორიას სამხრეთდასავლეთ საქართველოში (ახალციხე);
- 8 საველე ლაბორატორიულ სადგურს.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფი ლაბორატორიები და საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს დაქვემდებარებაში მყოფი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი იკვლევენ, განსაკუთრებით საშიშ პათოგენებს და ფუნქციონირებენ ბიოლოგიური საფრთხის შემცირების პროგრამის (BTRP) ფარგლებში. აღნიშნული პროგრამა დაიწყო 2002 წლიდან ამერიკის შეერთებული შტატების თავდაცვის დეპარტამენტის, კერძოდ, საფრთხის შემცირების სააგენტოს (DTRA) დახმარებით. პროგრამის მიზანია საქართველოში არსებულ ინფექციურ დაავადებათა პათოგენების უსაფრთხო და დაცულ ლაბორატორიებში თავმოყრა მათი შესწავლისათვის და, ამასთან, მეცნიერებისათვის მაღალი ტექნოლოგიებით აღჭურვილი გარემოს შექმნა.

ბიოლოგიური საფრთხის შემცირების პროგრამის ფარგლებში შეიქმნება ცენტრალური საცნობარო ლაბორატორია (CRL). თბილისში ცენტრალური საცნობარო ლაბორატორიის მშენებლობის დასრულება 2010 წლის ბოლოსათვის იგეგმება და იგი ბიოდაცულობისა და გარემოს დაცვის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი იქნება.

ცენტრალური საცნობარო ლაბორატორიის ბიოუსაფრთხოების დონე შეადგენს 3ს (BSL3). აღნიშნულ ლაბორატორიას საცნობარო ტესტირების ფუნქცია ექნება. Lმისი მშენებლობის დასასრულებლად დაახლოებით 60 მილიონი აშშ დოლარის რესურსია მოზიდული.

საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს თხოვნით, მსოფლიო ბანკი აფინანსებს პროექტს, რომლის ფარგლებშიც შეიქმნება ვეტერინარიის ზონალური დიაგნოსტიკის ლაბორატორია. აღნიშნული პროექტის დასრულება 2010 წლის ბოლოსათვის იგეგმება.

ზემოაღნიშნული ლაბორატორიების გარდა, არსებობს სხვა სახელმწიფო ლაბორატორიები, კერძოდ:

- სსიპ – ლ. სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიურო, რომელიც სურსათის, ალკოჰოლისა და უალკოჰოლო სასმელების ექსპერტიზას ახორციელებს;
- სსიპ – საქართველოს მეზღვაობის, მევენახეობის და მეღვინეობის ინსტიტუტის ლაბორატორია, რომელიც, მათ შორის, სურსათისა და ალკოჰოლის ლაბორატორიულ კვლევებს აწარმოებს;
- სსიპ – აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია, რომელიც სურსათის, უალკოჰოლო და ალკოჰოლის შემცველი სასმელების და ა.შ. ლაბორატორიულ კვლევებს აწარმოებს;
- სს “სანიტარიისა და ჰიგიენის სამეცნიეროკვლევითი ინსტიტუტის” ლაბორატორია, რომელიც, მათ შორის, სურსათისა და ალკოჰოლის ლაბორატორიულ კვლევებს აწარმოებს;
- შპს “ღვინის ლაბორატორია”, რომელიც მხოლოდ ღვინის ლაბორატორიულ ანალიზს ახორციელებს.

სახელმწიფო ლაბორატორიების გარდა, არსებობს 13 კერძო ლაბორატორია. აღნიშნული ლაბორატორიები აკრედიტებულია სურსათის, ალკოჰოლისა და უალკოჰოლო სასმელების კვლევის მიზნით, ზოგიერთ ლაბორატორიაში კი ნარჩენების (მათ შორის, პესტიციდების) შემოწმებაც ხდება, კერძოდ:

- 10 ლაბორატორია მხოლოდ სურსათზე (მათ შორის, წყალსა და უალკოჰოლო სასმელებზე) ახორციელებს ლაბორატორიული ანალიზის ჩატარებას;
- 3 ლაბორატორია კი, სურსათთან ერთად, ალკოჰოლური სასმელების ანალიზსაც ახორციელებს.

თითოეულ ლაბორატორიას გავლილი აქვს აკრედიტაცია აკრედიტაციის ცენტრში. აკრედიტაციის ცენტრი საჯარო სამართლის იურიდიული პირია და საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს დაქვემდებარებაშია. აკრედიტაციის ცენტრი საერთაშორისო სტანდარტების ISO/IEC 17 011 შესაბამისად ოპერირებს. კრედიტაციის ცენტრი სხვადასხვა სფეროში არსებული შესაბამისობის შემფასებელი ორგანოების აკრედიტაციას შემდეგი სტანდარტების მიხედვით ახორციელებს:

- ISO/IEC 17025:2006 – საერთო მოთხოვნები საგამოცდო და დაკალიბრების ლაბორატორიების კომპეტენტურობისადმი;
- EN 45011 ან ISO/IEC Guide 65 საერთო მოთხოვნები პროდუქტის სერტიფიკაციის სისტემაში მოქმედი ორგანოებისადმი;
- ISO/IEC 17021 შესაბამისობის შეფასება – მოთხოვნები მენეჯმენტის სისტემის აუდიტისა და სერტიფიკაციის ჩამტარებელი ორგანოებისადმი;
- ISO/IEC 17024 შესაბამისობის შეფასება – საერთო მოთხოვნები პერსონალის სერტიფიკაციის ჩამტარებელი ორგანოებისადმი.

უახლოეს მომავალში დაიწყება აკრედიტაცია შემდეგი სტანდარტის მიხედვით:

- ISO 15189 – სამედიცინო ლაბორატორიები – სპეციფიკური მოთხოვნები ხარისხისა და კომპეტენტურობისადმი.

საქართველოს აკრედიტაციის ცენტრი არის ლაბორატორიების აკრედიტაციის საერთაშორისო თანამშრომლობის (ILAC) აფილირებული წევრი და თანამშრომლობის შესახებ ხელშეკრულების ხელმომწერი აკრედიტაციის ევროპულ თანამშრომლობასთან (EA). აკრედიტაციის ცენტრი აქტიურად მუშაობს EA-ს სრულუფლებიან წევრად გახდომის საკითხთან დაკავშირებით. 2008 წლიდან აკრედიტაციის ცენტრი TACIS-ის პროექტის დახმარებით ხელს უწყობს ლაბორატორიებს, მონაწილეობა მიიღონ საერთაშორისო პროფესიული ტესტირების ჩამტარებლების (international proficiency testing providers) მიერ ორგანიზებულ პროფესიულ ტესტირებებში.

ლაბორატორიების ეფექტური სისტემის ჩამოყალიბების მიზნით საქართველოს მთავრობამ აკრედიტაციის ცენტრისათვის ყოვლისმომცველი ინსტიტუციური შესაძლებლობების განვითარების პროგრამა (Comprehensive Institutional Building – CIB) მოითხოვა. აღნიშნული პროგრამა საქართველოს აკრედიტაციის ცენტრის ინსტიტუციონალური რესურსების განვითარებას უზრუნველყოფს.

ერთიანი ლაბორატორიული სისტემის განვითარების მიზნის მისაღწევად 2010 წლის ივნისში ლაბორატორიების საკითხებზე შეიქმნა უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი. სამუშაო ჯგუფი შესაბამისი სახელმწიფო უწყებებისა და ლაბორატორიების წარმომადგენლებით არის დაკომპლექტებული. სამუშაო ჯგუფი საქართველოს ლაბორატორიების სისტემაში არსებული ხარვეზების იდენტიფიცირებაზე მუშაობს, ასევე იგი განსაზღვრავს ლაბორატორიების ეროვნული სისტემის საჭიროებებსა და ლაბორატორიებსა და შესაბამის სახელმწიფო უწყებებს (როგორცაა, მაგალითად, ეროვნული სამსახური და სსიპ შემოსავლების სამსახური) შორის თანამშრომლობის დახვეწისათვის საჭირო სამომავლო ნაბიჯებს.

აღნიშნული სამუშაო ჯგუფის პარალელურად საქართველოში ლაბორატორიული სისტემის ხარვეზების შეფასების ორი დოკუმენტის მომზადება მიმდინარეობს, რათა მოხდეს ლაბორატორიების სისტემის სამომავლო საჭიროების ანალიზი. ერთერთი დოკუმენტი, რომელსაც ესტონელი ექსპერტი ამზადებს, ეხება სურსათის უვნებლობის სფეროში ინსტიტუციური ხარვეზების შეფასებას. აღნიშნული დოკუმენტი მოიცავს როგორც ლაბორატორიების სისტემის ნაკლოვანებების შეფასებას, ასევე საქართველოს სურსათის უვნებლობის მთელი სისტემის ანალიზს. მეორე დოკუმენტი კი უშუალოდ ლაბორატორიების სისტემის ხარვეზების ანალიზს ეხება და მას ამერიკის შეერთებული შტატების საელჩოსთან არსებული საფრთხის შემცირების სააგენტოს (DTRA) ახალი კონტრაქტორი ახორციელებს. ლაბორატორიული სისტემის ხარვეზების შეფასების სწორედ ამ ორ დოკუმენტზე დაყრდნობით, უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი ლაბორატორიების სისტემის განვითარებისა და გამართული ფუნქციონირებისათვის საჭიროებების იდენტიფიცირებას მოახდენს.

5. მცირე ბიზნესის რეგულირების გამარტივებული სქემები

ევროკავშირის სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობის თანახმად, კერძოდ, ევროკომისიის No 852/2004 და No 853/2004 რეგულაციებით, სურსათის მცირე ზომის მწარმოებელ, გადამამუშავებელ და დისტრიბუტორ საწარმოებზე რეგულირების შედარებით გამარტივებული სქემები ვრცელდება. გამარტივებული სქემები ვრცელდება ბიზნესოპერატორზე, თუ ის:

წარმოების, გადამამუშავებისა და დისტრიბუციის ტრადიციულ მეთოდებს იყენებს;

განთავსებულია გეოგრაფიულად არახელსაყრელი მდებარეობის მქონე ადგილზე;

ადგილობრივ მომხმარებელს მცირე რაოდენობის სურსათით უშუალოდ ამარაგებს.

ევროკავშირის კანონმდებლობასა და საუკეთესო პრაქტიკაზე დაყრდნობით, საქართველოს მთავრობამ შეიმუშავა შედარებით გამარტივებული რეგულირების სქემა გარკვეული ტიპის მცირე ბიზნესის სტატუსის მქონე ბიზნესოპერატორებისათვის. ბიზნესოპერატორის კონკრეტული კატეგორიებისათვის შედარებით გამარტივებული რეგულირების სქემის მინიჭებამდე ჩატარდება რისკის ანალიზი. სწორედ რისკის ანალიზის საფუძველზე დადგინდება, თუ რომელ ბიზნესოპერატორზე გავრცელდება გამარტივებული რეგულირების სქემა.

გამარტივებული რეგულირების არსი იმაში მდგომარეობს, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს მცირე ზომის საწარმოთა მდგრადობა და კონკურენტუნარიანობა. ასევე, შედარებით გამარტივებული რეგულირების მიზანია, მცირე ზომის საწარმოებისათვის აცილებულ იქნეს გადაჭარბებული ტვირთი და შენარჩუნდეს წარმოების ტრადიციული მეთოდები, რომლებიც ქვეყნის კულტურისა და ისტორიის ნაწილს წარმოადგენს.

უფრო კონკრეტულად, გამარტივებული რეგულირების სქემა შემდეგი კატეგორიის სურსათის ბიზნესოპერატორებზე ვრცელდება:

1. სურსათის ტრადიციული ეროვნული წარმოება, გადამამუშავება და დისტრიბუცია. საქართველოს ტრადიციული სურსათის წარმოებისა და გადამამუშავების დიდი ისტორია აქვს. ქართული სამზარეულო საკმაოდ მრავალფეროვანია და მსოფლიოს მასშტაბით არის ცნობილი. ქართული სამზარეულო საქართველოს კულტურული ისტორიული მემკვიდრეობაა და ტურისტების აღფრთოვანების ობიექტი. აქედან გამომდინარე, სურსათის წარმოების, გადამამუშავებისა და დისტრიბუციის ტრადიციული მეთოდების შენარჩუნება საქართველოს მთავრობის ერთერთი მთავარი პრიორიტეტია. ამ მიზნით, საქართველოს მთავრობა შეიმუშავებს იმ ტრადიციული პროდუქტების სიას, რომლებზეც სურსათის უვნებლობის შედარებით გამარტივებული რეგულირება გავრცელდება. ტრადიციული პროდუქტების სია 2010 წლის ბოლოსათვის გამოქვეყნდება.

2. ბიზნესოპერატორები, რომლებიც არახელსაყრელი გეოგრაფიული მდებარეობის გამო არათანაბარ პირობებში არიან (ტრანსპორტირება, წარმოების პირობები და ა.შ.) საქართველო მთიანი ქვეყანაა და მოსახლეობის ნაწილი მაღალმთიან რეგიონებში ცხოვრობს. გეოგრაფიული და კლიმატური პირობების გამო მაღალმთიანი რეგიონების მდგრადი განვითარებისა და მათი მოსახლეობის ღირსეული საცხოვრებელი პირობების ხელშეწყობისათვის საქართველოს კანონმდებლობით ასეთი რეგიონების მიმართ სპეციალური მიდგომა შემუშავდა სხვადასხვა სფეროების მიხედვით. ამ მიმართულებით კანონმდებლობაში პირველი ნაბიჯი გადაიდგა, როდესაც 1999 წელს პარლამენტის მიერ მიღებული იქნა საქართველოს კანონი “მაღალმთიანი რეგიონების სოციალურეკონომიკური და კულტურული განვითარების შესახებ”. აღნიშნული კანონით განსაზღვრულია მაღალმთიანი რეგიონი (დასახლებული ტერიტორია ზღვის დონიდან 1500 მეტრის სიმაღლეზე და მის ზევით) და მოცემულია მაღალმთიანი ადმინისტრაციული ერთეულების ჩამონათვალი. საქართველოს მთავრობა დაეყრდნობა სწორედ აღნიშნულ იურიდიულ საფუძველს არახელსაყრელი გეოგრაფიული მდებარეობების განსაზღვრისას იმ ადმინისტრაციული ერთეულების მიმართ, რომლებზეც სურსათის უვნებლობის შედარებით გამარტივებული რეგულირება გავრცელდება.

3. მწარმოებლის მიერ მცირე რაოდენობის სურსათის უშუალო მიწოდება საბოლოო მომხმარებლისათვის ან ადგილობრივი საცალო ვაჭრობის მომარაგება, რომელიც საბოლოო მომხმარებელს აწვდის პროდუქტს.

ზემოაღნიშნულ კატეგორიებში მოხვედრილი სურსათის ბიზნესოპერატორების წილობრივი მაჩვენებელი განისაზღვრება 2010 წლის ბოლოს ან 2011 წლის დასაწყისისათვის, სურსათის მოქმედი ბიზნესოპერატორების რეგისტრაციის დასრულების შემდეგ.

2010 წლის მესამე კვარტალში ზემოთ აღნიშნული ბიზნესოპერატორებისათვის შედარებით გამარტივებული მოთხოვნების დაწესებისათვის მიღებულია საქართველოს მთავრობის დადგენილება.

6. ცხოველთა დაავადებების მონიტორინგის სისტემა

“ვეტერინარიის შესახებ” 1995 წლის საქართველოს კანონი ცხოველთა დაავადებების მონიტორინგის სისტემას არეგულირებს. სახელმწიფო ვეტერინარული კონტროლი და მონიტორინგი ხორციელდება ეროვნული სამსახურის მიერ. ცხოველების იმპორტისა და ექსპორტისას სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლს სსიპ შემოსავლების სამსახური უზრუნველყოფს. ცხოველთა იმპორტის დროს სსიპ შემოსავლების სამსახურის ვეტერინარი სპეციალისტები დოკუმენტურ და იდენტიფიკაციის შემოწმებას ახორციელებენ და ასევე იღებენ ნიმუშს ლაბორატორიული ანალიზისათვის. ნიმუშის აღება რისკის შეფასების საფუძველზე ტარდება.

ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვისა და დაავადებათა მონიტორინგის გაუმჯობესების მიზნით 2010 წელს ფერმების რეგისტრაცია დაიწყო და ამჟამად გრძელდება.

ცხოველთა დაავადებებზე ზედამხედველობის ფარგლებში ეროვნული სამსახური ყოველწლიურად სპეციალურ გეგმას აყალიბებს, რომელიც ეხება ისეთი სახის დაავადებებს, როგორებიცაა ციმბირული წყლული, თურქული, ბრუცელოზი და ცოფი. რისკის ზონების დადგენის შემდეგ თითოეული დაავადების პრევენციისათვის ხორციელდება ცხოველების აცრები.

ცოფის გავრცელების პრევენციის მიზნით ეროვნული სამსახური ყოველწლიურად შინაური ცხოველების, მაგალითად, ძაღლებისა და კატების, აცრას ახორციელებს. მსხვილფეხა რქოსან პირუტყვში ბრუცელოზის გამოსავლენად ეროვნული სამსახური სეროლოგიურ მონიტორინგს ატარებს. რაც შეეხება თურქულს, ეროვნული სამსახური დაავადებათა კონტროლის ღონისძიებებს რეგულარულად ახორციელებს. ცხოველთა აცრა ბუფერულ ზონებში, უმეტესწილად ტრანსასაზღვრო ტერიტორიაზე ტარდება. ცხოველთა აცრა სერტიფიცირებული კერძო ვეტერინარების მიერ ხორციელდება, ეროვნული სამსახურის ზედამხედველობით.

ცხოველთა ჯანმრთელობის მონიტორინგი რეგულარულად მიმდინარეობს. 2006-2009 წლებში ცხოველთა დაავადებების (ბრუცელოზი, ტუბერკულოზი და ა.შ.) პრევენციის ღონისძიებებთან დაკავშირებით სახელმწიფო პროგრამა ხორციელდებოდა. სხვა ღონისძიებებთან ერთად ასევე აფრიკული ღორის გრიპის საწინააღმდეგო ზომებიც გატარდა. აფრიკული ღორის გრიპის გამოვლენა ეპიზოოტიური, კლინიკური და პათანატომიური ნიშნების საფუძველზე მოხდა. დაავადებების აღმოფხვრისა და მათი გავრცელების თავიდან აცილების მიზნით სამოქმედო გეგმის განხორციელებაში ყველა შესაბამისი სახელმწიფო უწყება ჩაერთო. ცხოველებისა და ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების მოძრაობაზე განსაკუთრებული შეზღუდვები და კონტროლის ღონისძიებები გატარდა.

2009 წელს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) აფრიკული ღორის გრიპის კონტროლთან დაკავშირებული ტექნიკური დახმარების პროექტის ფარგლებში (TCP/GEO/3103) სსიპ – სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორიამ შინაური ღორების, გარეული ღორებისა და ტკიპების ნიმუშების ტესტირება განახორციელა.

უნდა აღინიშნოს, რომ ცხოველთა დაავადებების მონიტორინგის სისტემის დახვეწის მიზნით ბიოლოგიური საფრთხის შემცირების პროგრამა (BTRP) დაავადებათა ზედამხედველობის ელექტრონულად ინტეგრირებული სისტემის (Electronic Integrated Disease Surveillance System EIDSS) შემოღებასაც ითვალისწინებს როგორც ცხოველის, ისე ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვის თვალსაზრისით. აღნიშნული სისტემა ეროვნულ სამსახურსა და ჯანმრთელობის ეროვნულ ცენტრს დაავადებებზე სწრაფი რეაგირებისა და შესაბამისი ზომების მიღების საშუალებას მისცემს. ეროვნული სამსახურისა და ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის თანამშრომლები აღნიშნული საინფორმაციო სისტემის მართვისათვის გადიან შესაბამის ტრენინგებს.

ეროვნულ სამსახურსა და ჯანმრთელობის ეროვნულ ცენტრს დაავადებათა ზედამხედველობის ელექტრონულად ინტეგრირებული სისტემის (EIDSS)

შემოდებასა და დანერგვაში აშშს საელჩოსთან არსებული საფრთხის შემცირების სააგენტო (DTRA) გაუწევს დახმარებას. საფრთხის შემცირების სააგენტოს (DTRA) დახმარებით აღნიშნული სისტემა პირველ ეტაპზე რეგიონებისათვის დაინერგება, ხოლო მომდევნო ეტაპზე უფრო მცირე ადგილობრივი ტერიტორიული ერთეულებისთვისაც. ეს სისტემა ეროვნულ სამსახურს, სსიპ – სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორიას და საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს შესაბამის სამსახურებს ინფორმაციისა და მონაცემების ურთიერთგაცვლის მექანიზმის დახვეწისა და პათოგენურ და გადამდებ დაავადებებზე სწრაფი რეაგირების საშუალებას მისცემს.

7. ადრეული გაფრთხილების სისტემა და ევროკავშირის სურსათისა და ცხოველთა საკვების სწრაფი განგაშის სისტემა (RASFF)

2008 წლის 3 დეკემბერს გამოიცა საქართველოს მთავრობის განკარგულება “ევროკავშირის სურსათისა და ცხოველთა საკვების სწრაფი განგაშის სისტემაში (RASFF) ინტეგრაციის უზრუნველყოფის ღონისძიებათა შესახებ”.

ამგვარად, საქართველო ევროკავშირის სურსათისა და ცხოველთა საკვების სწრაფი განგაშის სისტემის (RASFF) წევრი გახდა. ეროვნულ სამსახურს ინფორმაციის გასაცვლელად თავისი ფანჯარა და კოდი აქვს. შესაბამისად, ეროვნულ სამსახურში ევროკავშირის სურსათისა და ცხოველთა საკვების სწრაფი განგაშის სისტემის საკონტაქტო პირი შეირჩა. საკონტაქტო პირი პასუხისმგებელია ევროკავშირის წევრ ქვეყნებთან რისკის კომუნიკაციისათვის.

ევროკავშირის სურსათისა და ცხოველთა საკვების სწრაფი განგაშის სისტემიდან (RASFF) მიღებული შეტყობინებები საჭიროების შემთხვევაში დაუყოვნებლივ ეგზავნება სსიპ შემოსავლების სამსახურს, ეროვნული სამსახურის მიერ კი მზადდება შესაბამისი პასუხი. ამგვარად, ეროვნულ სამსახურს შესაძლებლობა აქვს მოახდინოს სწრაფი და ადეკვატური რეაგირება იმ საშიშროებებზე, რომელთა შესახებ ინფორმაცია მიღებული იქნა ევროკავშირის სურსათისა და ცხოველთა საკვების სწრაფი განგაშის სისტემის (RASFF) მეშვეობით.

ეროვნულ სამსახურში გამოყოფილი საკონტაქტო პირი ევროკავშირის სურსათისა და ცხოველთა საკვების სწრაფი განგაშის სისტემას (RASFF) შემდეგი სახის ინფორმაციას აწვდის:

- საგანგაშო შეტყობინებას (Alert notification) ბაზარზე განთავსებული სურსათთან/ცხოველთა საკვებთან დაკავშირებული საფრთხის არსებობისას, როდესაც დაუყოვნებლივ მოქმედებაა აუცილებელი;
- საინფორმაციო შეტყობინებას (Information notification), როდესაც სურსათთან ან ცხოველთა საკვებთან დაკავშირებული საფრთხე შეფასდა, მაგრამ რისკის ხასიათი არ მოითხოვს დაუყოვნებლივ მოქმედებას, ვინაიდან პროდუქტს ჯერ არ მიუღწევია ბაზრამდე ან აღარ არის ბაზარზე;
- სიახლეებს (News), ანუ სურსათის/ცხოველთა საკვების უვნებლობასთან დაკავშირებულ ნებისმიერ ინფორმაციას, რომლის გადაცემაც არ მოხდა საგანგაშო ან საინფორმაციო შეტყობინების სახით;

- შეტყობინებას “საქონლის შემოტანაზე უარი ითქვა – დაბრუნებულია” (Reject). აღნიშნული შეტყობინება ეხება იმ უცხოური საქონლის სტატუსის მქონე სურსათს/ცხოველთა საკვებს, რომლის მიმართ სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლის განხორციელებისას მიღებული იქნა გადაწყვეტილება საქონლის საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე შემოტანაზე უარის თქმისა და უკან დაბრუნების შესახებ.

შეტყობინებებს თან უნდა ერთვოდეს დეტალური ინფორმაცია სურსათთან/ცხოველთა საკვებთან დაკავშირებულ საფრთხესთან მიმართებაში განხორციელებული ან განსახორციელებელი ან რეკომენდებული ღონისძიების შესახებ.

ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციის (WTO) გამჭვირვალობის ვალდებულებების შესასრულებლად საქართველოს მთავრობა სანიტარიულ და ფიტოსანიტარიულ ღონისძიებებთან დაკავშირებულ კანონმდებლობაში ცვლილებებისა თუ დამატებების შესახებ შეტყობინებებს აგზავნის ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციაში (WTO).

IV. ინსტიტუციური ხარვეზების ანალიზი და სამომავლო საჭიროებების იდენტიფიკაცია

1. სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის ეროვნული სამსახური

2005 წლის დეკემბერს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო საქართველოს კანონი “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ”. შედეგად, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს რამდენიმე სხვადასხვა სამსახურის გაერთიანებით შეიქმნა სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის ეროვნული სამსახური. შესაბამისად, ქვეყანაში სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული კონტროლისათვის პასუხისმგებელი ერთიანი ინსტიტუციონალური სისტემა ჩამოყალიბდა.

ამჟამად ეროვნული სამსახური შედგება სურსათის დეპარტამენტის, ვეტერინარიის დეპარტამენტის, ფიტოსანიტარიის დეპარტამენტის, სურსათისა და ცხოველის საკვების ინსპექტირების დეპარტამენტისა და ასევე სხვა რამდენიმე დეპარტამენტისაგან.

ეროვნულ სამსახურს ხელმძღვანელობს უფროსი, რომელსაც ჰყავს ორი მოადგილე. ეროვნული სამსახური შედგება თბილისის და 58 სხვა ტერიტორიული ორგანოსაგან. ამჟამად ეროვნულ სამსახურში 314 დასაქმებულია, ტერიტორიული ორგანოების თანამშრომლების ჩათვლით.

ეროვნული სამსახურის რამდენიმე ტერიტორიული ორგანო უზრუნველყოფილია საჭირო ინფრასტრუქტურით. უმეტეს ტერიტორიულ ორგანოში საჭიროა ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, რომელიც დამატებით ინვესტიციებსა და განახლებას საჭიროებს.

ეროვნული სამსახურის ორგანიზაციული და ინსტიტუციური სტრუქტურა შემდგომ გაუმჯობესებას საჭიროებს, რადგან ხარვეზები არსებობს არაეფექტიან შიდა და გარე კომუნიკაციებისა და მენეჯმენტის თვალსაზრისით. აუცილებელია სტრუქტურის დახვეწა და მენეჯმენტის სრულყოფა.

ამჟამად ეროვნულ სამსახურში მიმდინარეობს რეორგანიზაცია, რომელიც 2010 წლის ბოლოსათვის დასრულდება. რეორგანიზაციის მიზანი სტრუქტურის დახვეწა და მენეჯმენტის არსებული ნაკლოვანებების აღმოფხვრაა.

ამ ეტაპზე თანამშრომელთა პროფესიული უნარები და შესაძლებლობები ეროვნული სამსახურის მიერ შესაფერისი ადმინისტრაციულ ქმედებათა განხორციელების საშუალებას იძლევა. თუმცა იმის გათვალისწინებით, რომ ეროვნული სამსახურის აქტივობებისა და დამატებითი ფუნქციების თანდათანობით გაფართოება დაკავშირებულია საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოების პროცესსა და სახელმწიფო კონტროლის სრულ ამოქმედებასთან, საჭიროა თანამშრომელთა უნარებისა და შესაძლებლობების შემდგომი გაუმჯობესება.

განსაკუთრებული ყურადღება ეროვნული სამსახურის თანამშრომლების სტრუქტურირებულ და სისტემატიურ ტრენინგს უნდა მიექცეს. თანამშრომელთა სპეციალიზებული ტრენინგები, ისევე როგორც ევროკავშირის წევრი ქვეყნების შესაბამისი უწყებების საქმიანობის გაცნობა არის აუცილებელი მათი კვალიფიკაციის ამაღლებისა და გაუმჯობესებისათვის. გარდა ამისა, აუცილებელია ადგილობრივი ტრენინგების რესურსის შექმნა. ამ მიზნისათვის 2010 წელს გერმანიის ტექნიკური თანამშრომლობის საზოგადოებასთან (GTZ) ერთად მომზადებული ტრენინგის ტრენინგის სახელმძღვანელო იქნება გამოყენებული.

ტერიტორიული ორგანოების რაოდენობა საკმაოდ დიდია, მაშინ, როცა ადგილობრივ დონეზე მომუშავე თანამშრომლების მიერ შესრულებული საქმიანობა შეიძლება არ იყოს ადეკვატური. ადგილობრივ დონეზე ვალდებულებების კონსოლიდაცია შესაძლოა საჭირო იყოს ეროვნული სამსახურის მიერ უკეთესი სერვისების მიწოდებისათვის.

რისკის ანალიზის განხორციელებისათვის რესურსის არსებობა ძალზე მნიშვნელოვანია ეროვნული სამსახურისათვის, რადგან სახელმწიფო კონტროლი სწორედ რისკის შეფასების საფუძველზე ხორციელდება. ჯერჯერობით რისკის სათანადო შეფასება არც სურსათის უვნებლობის და არც ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში ხორციელდება. აუცილებელია თანამშრომელთა სპეციალური გადამზადება რისკის შეფასებისათვის. ეროვნული სამსახურის მიერ რისკის ადეკვატურად შეფასებისათვის, ასევე რისკის მართვისა და კომუნიკაციების დასახვეწად საჭიროა ბიზნესოპერატორების მონაცემთა ბაზის შექმნა და მისი რეგულარული ანალიზი.

საქართველოში სურსათის უვნებლობის საფუძვლიანი სისტემის დასანერგად ეროვნულმა სამსახურმა შესაბამის ინსტიტუტებთან ეფექტიანი კოორდინაციისა და თანამშრომლობის სისტემა უნდა შეიმუშაოს, კერძოდ, აუცილებელია კოორდინაცია სსიპ შემოსავლების სამსახურთან, რადგან ის სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლს

ახორციელებს; ასევე აუცილებელია თანამშრომლობა სსიპ საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოსთან, რადგან ის ბიზნესოპერატორების რეგისტრაციას ახორციელებს. დღესდღეობით ეროვნულ სამსახურსა და შესაბამის სახელმწიფო ინსტიტუტებს შორის თანამშრომლობის გარკვეული დონე არსებობს, თუმცა აუცილებელია მისი დახვეწა და გაუმჯობესება. თანამშრომლობის შემდგომი განვითარების შედეგად სამივე ინსტიტუტს ექნება ერთნაირი ხელმისაწვდომობა მონაცემთა ბაზებზე, რაც ხელს შეუწყობს სურსათის უვნებლობის თანამედროვე სისტემის დანერგვასა და განხორციელებას.

ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება აუცილებელია სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლთან დაკავშირებული ქმედებების ეფექტიანი განხორციელებისათვის. ეროვნულ სამსახურს საკმარისი რაოდენობის რესურსები გააჩნია ცენტრალურ დონეზე, მაგრამ რესურსების ნაკლებობას განიცდის ადგილობრივ დონეზე. დაგეგმილია ახალი ადგილობრივი ინფრასტრუქტურული ობიექტების მშენებლობა მსოფლიო ბანკის დახმარებით. სულ აშენდება და აღიჭურვება 10 ახალი ოფისი, რასაც დაახლოებით 680 000 აშშ დოლარი მოხმარდება. მშენებლობა 2011 წელს დასრულდება.

აუცილებელია პრიორიტეტული ინფრასტრუქტურისა და მოწყობილობების ჩამონათვალის შემუშავება და როგორც საშუალო, ისე გრძელვადიანი ბიუჯეტის გაწერა.

2. სსიპ შემოსავლების სამსახური

სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლი სსიპ შემოსავლების სამსახურის მიერ ხორციელდება.

სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლს სსიპ შემოსავლების სამსახურის ვეტერინარიისა და ფიტოსანიტარიის სპეციალისტები ახორციელებენ. სსიპ შემოსავლების სამსახურში შეიქმნა ვეტერინარული, სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული სამმართველო. აღნიშნული სამმართველო პასუხისმგებელია იმპორტისას სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლისათვის და ასევე უფლებამოსილია შეამოწმოს სსიპ შემოსავლების სამსახურის ტერიტორიულ ორგანოებში ფიტოსანიტარიისა და ვეტერინარიის სპეციალისტების საქმიანობა.

ამჟამად სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლი 17დან 14 სასაზღვრო საინსპექციო პუნქტში ხორციელდება.

ეროვნულ სამსახურსა და სსიპ შემოსავლების სამსახურს შორის კოორდინაცია და კომპეტენციათა გადანაწილება საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრისა და საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ერთობლივი ბრძანებით რეგულირდება. აუცილებელია, ეროვნულ სამსახურსა და სსიპ შემოსავლების სამსახურს შორის კოორდინაციისა და კომუნიკაციის პრაქტიკის შემდგომი დახვეწა. სამომავლოდ შემუშავდება ერთობლივი სამოქმედო გეგმა, რომელიც საგანგებო სიტუაციებისას ეროვნული სამსახურისა და სსიპ შემოსავლების სამსახურის ეფექტიან კომინიკაციას შეუწყობს ხელს.

სსიპ შემოსავლების სამსახური დიდ ყურადღებას აქცევს თანამშრომელთა საქმიანობის ეფექტიანობასა და სასაზღვრო საინსპექციო პუნქტებში სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული შემოწმებისათვის საჭირო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებას. პირველ ეტაპზე, მსოფლიო ბანკის პროექტის ფარგლებში, ესტონელ ექსპერტებთან ერთად მოხდა საჭირო ფინანსური სახსრების შეფასება, მათ შორის, სასაზღვრო საინსპექციო პუნქტებში ასაგებ შენობებთან დაკავშირებული ფინანსური შეფასება.

თითოეული მეზობელი ქვეყნის სახმელეთო სასაზღვრო საინსპექციო პუნქტში უნდა აშენდეს თანამედროვე ინფრასტრუქტურით აღჭურვილი შენობა. სავარაუდო გათვლებით ამისათვის 10 მლნ აშშ დოლარია საჭირო. მშენებლობა და აღჭურვილობის შეძენა ნაწილობრივ სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაფინანსდება და ნაწილობრივ დონორების მიერ. ამ პროგრამის მეორე ეტაპზე, 2011 წელს განხორციელდება აეროპორტებსა და პორტებში, სასაზღვრო გამშვებ პუნქტებში სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლის განხორციელებისათვის საჭირო ინფრასტრუქტურის შექმნასა და განახლებასთან დაკავშირებული ინვესტიციების შეფასება.

რესურსები და ინსტიტუციური საშუალებები სტრუქტურირებულად და სისტემურად აისახება ტვინინგის (twinning) პროექტის ფარგლებში, რომელიც დაიწყება 2011 წლის პირველი კვარტალისათვის.

3. ლაბორატორიები

საქართველოში არსებობს კერძო და სახელმწიფო ლაბორატორიები. ცხოველებისგან ადამიანებზე გადამდებ და ცხოველთა დაავადებებთან მიმართებაში ეროვნულ სამსახურს სწორი დიაგნოზის დასასმელად ლაბორატორიების მომსახურების გამოყენების საშუალება აქვს. თითოეული ლაბორატორია სათანადოდაა აღჭურვილი. ლაბორატორიების პერსონალს გავლილი აქვს ტრენინგები და ამჟამადაც გრძელდება მათი კვალიფიკაციის ამაღლება. ზოგიერთი ლაბორატორია ფორმალური ხარისხის დაზღვევის სისტემებით (formal quality assurance systems) სარგებლობს, ზოგიერთი კერძო ლაბორატორია აკრედიტებულია ISO N45001-ის შესაბამისად.

თუმცა, ლაბორატორიების არსებული რესურსები ბოლომდე არ არის ათვისებული. ასევე აუცილებელია ეროვნულ სამსახურს, სსიპ შემოსავლების სამსახურსა და ლაბორატორიებს შორის კოორდინაციის სქემების გაუმჯობესება.

როგორც ზემოთ იყო ნახსენები, ლაბორატორიების სისტემაში არსებული ხარვეზების შეფასებასთან დაკავშირებით ორი სხვადასხვა დოკუმენტის მომზადება მიმდინარეობს, კერძოდ:

1. ინსტიტუციური ნაკლოვანებისა და სამომავლო საჭიროების შესახებ დეტალური და ყოვლისმომცველი შეფასება საქართველოში სპეციალურად მოწვეული ესტონელი ექსპერტის მიერ ხორციელდება. აღნიშნული დოკუმენტი ლაბორატორიების სისტემის ნაკლოვანების ანალიზსაც მოიცავს, როგორც სურსათის უვნებლობის მთელი სისტემის ნაწილის. ხარვეზების შეფასება 2010 წლის IV

კვარტალში დასრულდება, რითაც საქართველოს მთავრობასა და დონორებს სამომავლო ნაბიჯების გადადგმის საშუალება მიეცემა. უფრო კონკრეტულად კი, ეს დოკუმენტი იქნება სახელმძღვანელო 2011 წელს დაგეგმილი ყოველმხრივი ინსტიტუციური განვითარების (CIB) პროგრამის სამომავლო ნაბიჯების იდენტიფიცირებისათვის.

2. ლაბორატორიულ სისტემაში არსებული ნაკლოვანებების შეფასების დოკუმენტი ლაბორატორიებში არსებულ სიტუაციას ასახავს და შეაფასებს შემდეგი მიმართულებებით: ლაბორატორიების აღჭურვილობა, ადამიანური რესურსები, ინფრასტრუქტურა, დანერგილი დიაგნოსტიკური მეთოდები და ა.შ. ლაბორატორიების სისტემის ნაკლოვანებების ანალიზის აღნიშნული დოკუმენტი მომზადდება საფრთხის შემცირების სააგენტოს (DTRA) ახალი კონტრაქტორის მიერ.³ აღნიშნული დოკუმენტი საქართველოს მთავრობას 2010 წლის ბოლოსათვის წარედგინება.

ზემოაღნიშნული ორი დოკუმენტის საფუძველზე საქართველოს მთავრობა ლაბორატორიების სისტემის ეფექტიანი ფუნქციონირებისა და განვითარებისათვის საჭირო სამომავლო ქმედებების იდენტიფიცირებას მოახდენს, ლაბორატორიებს შორის ჰორიზონტალური და ვერტიკალური თანამშრომლობის დახვეწისა და ასევე ლაბორატორიებსა და ეროვნულ სამსახურსა და სსიპ შემოსავლების სამსახურს შორის არსებული თანამშრომლობის გაუმჯობესების მიზნით.

V. საკანონმდებლო ხარვეზების ანალიზი და საკანონმდებლო ხარვეზების გამოსწორების მიზნით საქართველოს მთავრობის სამომავლო ქმედებები

საქართველოს სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობა სურსათისა და ცხოველთა საკვების უვნებლობის ძირითადი პრინციპების ფორმულირებას ახდენს და ნაწილობრივ შესაბამისობაშია ევროკავშირის კანონმდებლობასთან. არსებობს რიგი საკითხები, რომლებსაც არ ითვალისწინებს საქართველოს კანონმდებლობა და, შესაბამისად, აუცილებელია საქართველოს ნორმატიული აქტების საერთაშორისო და ევროკავშირის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა. ამ მიზნით საქართველოს მთავრობა აქტიურად მუშაობს იმ ნორმატიული აქტების შემუშავებაზე, რომლებიც სურსათის უვნებლობის სისტემის გამართვასა და საერთაშორისო და ევროკავშირის მოთხოვნებთან შესაბამისად განხორციელებას შეუწყობს ხელს.

საქართველოს სანიტარიასა და ფიტოსანიტარიასთან დაკავშირებული კანონმდებლობა პირველადი და მეორადი კანონმდებლობისაგან შედგება. პირველადი კანონმდებლობა მოიცავს შესაბამის კანონებს, ხოლო მეორადი კანონმდებლობა – კანონქვემდებარე აქტებს, კერძოდ, საქართველოს მთავრობის დადგენილებებს, შესაბამისი სახელწიფო ორგანოების ხელმძღვანელების ბრძანებებს და ა.შ. მიღებული იქნა გადაწყვეტილება, რომ რაღაცან სანიტარიასა და ფიტოსანიტარიასთან დაკავშირებული საკითხები სხვადასხვა სახელმწიფო უწყებების კომპეტენციის სფეროში შედის (საქართველოს სოფლის მეურნეობის

³საფრთხის შემცირების სააგენტოს (DTRA) ახალი კონტრაქტორი CH2M Hill, თავის ქვეკონტრაქტორებთან (BATTLE, Curatio International Foundation) ერთად, ბიოლოგიური საშიშროების შემცირების პროგრამის (BTRP) ფარგლებში შექმნილი ლაბორატორიების ნაკლოვანებების ანალიზის დოკუმენტზე მუშაობს.

სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო, სსიპ შემოსავლების სამსახური, აკრედიტაციის ეროვნული ცენტრი და სსიპ საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო), სხვადასხვა სამინისტროებისა და სახელმწიფო უწყებების ცალკეული ბრძანებების ნაცვლად სანიტარიასა და ფიტოსანიტარიასთან დაკავშირებული მეორადი კანონმდებლობა საქართველოს მთავრობის დადგენილებებით უნდა შეიცვალოს.

საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობისა და ევროკავშირის კანონმდებლობის ანალიზის შედეგად საქართველოს მთავრობამ გადაწყვიტა, საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოება ეტაპობრივად განხორციელდეს. სახელმწიფო ინსპექტირების დაწყებამდე მომზადდა და მიღებული იქნა შემდეგი სახის სამართლებრივი აქტები:

- საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანება საწარმოთა რეგისტრაციის შესახებ;
- საქართველოს მთავრობის დადგენილება “სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოს/დისტრიბუტორის ჰიგიენის ზოგადი წესისა და სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში ზედამხედველობის, მონიტორინგისა და სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესის შესახებ”;
- საქართველოს მთავრობის დადგენილება “სურსათის/ცხოველის საკვების განადგურების წესის დამტკიცების შესახებ”.

ზემოაღნიშნული სამართლებრივი აქტების შემუშავებისას სამუშაო ჯგუფმა ევროკომისიის შესაბამისი ჰორიზონტალური დებულებები გაითვალისწინა (178/2001, 852/2004, 882/2004). აღნიშნულის მიზანი მეორადი კანონმდებლობის ევროკავშირის დებულებებთან შესაბამისობაში მოყვანა და ჰიგიენის ნორმების, ინსპექტირების, ლაბორატორიული ტესტირებისა და მონიტორინგის მეთოდების სამართლებრივი დახვეწა იყო. წარმატებული კოორდინაცია ხელს შეუწყობს სახელმწიფო კონტროლის, მათ შორის, ინსპექტირების განხორციელებას. სამართლებრივი აქტები 2010 წლის ივლისამდე გამოიცა, ხოლო აღნიშნული ნორმატიული აქტებით დარეგულირებული ინსპექტირება 2010 წლის 1 ივლისს დაიწყო.

გარკვეული კატეგორიის ბიზნესოპერატორებისათვის ჰიგიენის გამართივებული წესების შესახებ საქართველოს მთავრობის დადგენილება 2010 წლის III კვარტალში გამოიცა.

მეორადი კანონმდებლობის შემუშავება ახლაც მიმდინარეობს. სამუშაო ჯგუფი ამჟამად მუშაობს სურსათის/ცხოველთა საკვების კრიზისის მენეჯმენტის გენერალურ გეგმასთან დაკავშირებულ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტზე, რომელიც 2010 წლის IV კვარტალში უნდა გამოიცეს. “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” საქართველოს კანონი ასევე მოიცავს კრიზისული მდგომარეობის მართვის საკითხებს, თუმცა ეს საკითხი უფრო დეტალურად უნდა იყოს დარეგულირებული საქართველოს კანონმდებლობაში. საქართველოს მთავრობის დადგენილება სრულ შესაბამისობაში იქნება კომისიის N2004/478/EC გადაწყვეტილებასთან.

ამასთან, 2010 წლის განმავლობაში გარკვეული რესურსები გამოიყო “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” და “ვეტერინარიის შესახებ” საქართველოს კანონებში ცვლილებების შესატანად. აღნიშნული კანონები ცვლილებებს საჭიროებს, რადგან ევროკომისიის კანონმდებლობასთან შესაბამისობაში არ არის. ამ კანონებში რიგი სამართლებრივი ხარვეზებია, მაგალითად: სახელმწიფო კონტროლთან დაკავშირებული ტერმინოლოგია სრულად არ არის განმარტებული და ხშირ შემთხვევაში გაურკვევლობას იწვევს. საქართველოს კანონი “ვეტერინარიის შესახებ” 1995 წელს, “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” საქართველოს კანონის შემუშავებამდე გამოიცა, ამიტომ, პირველ რიგში, უნდა მოხდეს მისი შესაბამისობაში მოყვანა “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” საქართველოს კანონთან, ხოლო შემდგომ – ევროკავშირის მოთხოვნებთან.

“ვეტერინარიის შესახებ” საქართველოს კანონსა და “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” საქართველოს კანონს შორის რამდენიმე შეუსაბამობაა. განსხვავებულად არის განმარტებული სახელმწიფო კონტროლსა და ინსტიტუციურ მოწყობასთან დაკავშირებული განმარტებები, კერძოდ, “ვეტერინარიის შესახებ” საქართველოს კანონში ნახსენები არ არის, რომ ვეტერინარიის სფეროში კონტროლის განმახორციელებელი ორგანო ეროვნული სამსახურია. “ვეტერინარიის შესახებ” საქართველოს კანონი გაცილებით ადრე გამოიცა, ვიდრე “სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” საქართველოს კანონი და, შესაბამისად, რამდენიმე სამსახურის ერთ ეროვნულ სამსახურად გაერთიანება “ვეტერინარიის შესახებ” საქართველოს კანონში ნახსენები არ არის. აქედან გამომდინარე, თავდაპირველად აუცილებელია ამ ორი კანონის ერთმანეთთან შესაბამისობაში მოყვანა.

ამ და სხვა ხარვეზების გამოსასწორებლად სამუშაო ჯგუფი შეიმუშავებს ერთიან სამართლებრივ აქტს, რომელიც შესაბამისობაში იქნება ევროკომისიის N178/2004 და N882/2004 რეგულაციებთან და ცხოველის და ცხოველური წარმოშობის პროდუქტის სერტიფიკაციის შესახებ ევროკომისიის N96/93/EC დირექტივასთან. ახალი სამართლებრივი აქტი სურსათის უვნებლობისა და ვეტერინარიის შესახებ ზემოაღნიშნულ ორ კანონს გააერთიანებს და 2011 წლის I კვარტალში შევა ძალაში.

მის მომზადებასა და მიღებას დაახლოებით 6 თვე (2010 IV კვ. – 2011 I კვ.) დასჭირდება.

“სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ” საქართველოს კანონსა და “ვეტერინარიის შესახებ” საქართველოს კანონში შევა ცვლილებები შემდეგი მიზნების გამო:

- საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასა და საუკეთესო პრაქტიკასთან მიახლოება;
- ზემოაღნიშნული ორი კანონის ერთმანეთთან შესაბამისობაში მოყვანა და მათ შორის არსებული კოლიზიების აღმოფხვრა;
- პრინციპებისა და ტერმინების განმარტების დახვეწა.

როგორც უკვე აღინიშნა, საქართველოს მთავრობამ დადგენილებით დამტკიცდა “სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოს/დისტრიბუტორის ჰიგიენის ზოგადი წესი და სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში ზედამხედველობის, მონიტორინგისა და სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესი”, თუმცა, ცხოველური წარმოშობის (მათ შორის, მაღალი რისკის პროდუქტზე) სახელმწიფო კონტროლის სრულფასოვანი იმპლემენტაციისათვის, უნდა შემუშავდეს ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების ჰიგიენის სპეციალური წესებისა და სახელმწიფო კონტროლის ორგანიზების სპეციალური წესების შესახებ ნორმატიული აქტები. ამ მიზნით, 2011 წლის II კვარტალში მოხდება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისობაში მოყვანა ცხოველური წარმოშობის სურსათის ჰიგიენის სპეციალური წესების შესახებ ევროკომისიის (N853/2004) რეგულაციასთან და ცხოველური წარმოშობის პროდუქტის სახელმწიფო კონტროლის სპეციალური წესების თაობაზე N854/2004 რეგულაციასთან. აღნიშნული სპეციალური წესების მიღებამდე გამოყენებული იქნება არსებული სპეციალური სანიტარიულ-ჰიგიენური ნორმები.

დღესდღეობით, ეტიკეტირებასა და სურსათთან შეხებაში მყოფი მასალების შესახებ რამდენიმე სამართლებრივი აქტი არსებობს: საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2008 წლის ბრძანება “სურსათთან დაკავშირებული ტარის სანიტარიულ-ჰიგიენური ნორმების დამტკიცების შესახებ”, 2007 წლის ბრძანება “სურსათისა და სურსათთან დაკავშირებული ტარის ჰიგიენური სერტიფიკატის გაცემის წესის დამტკიცების თაობაზე” და საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2009 წლის ბრძანება “სურსათის ეტიკეტირებისადმი დამატებითი მოთხოვნების დამტკიცების შესახებ”. აღნიშნული სამართლებრივი აქტები ნაწილობრივ შესაბამისობაშია ევროკომისიის კანონმდებლობასთან, თუმცა, აუცილებელია ღიად დარჩენილი რიგი საკითხების დახვეწა. შესაბამისად, 2011 წლის III კვარტალში სამუშაო ჯგუფი აქტიურად იმუშავებს აღნიშნული საკითხების დახვეწასა და ევროკომისიის იმ კანონმდებლობასთან მიახლოებაზე, რომელიც ეტიკეტირებას, სურსათთან შეხებაში მყოფ მასალას, სურსათით გამოწვეული ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამწვავების გამო აღძრულ საჩივრებს შეეხება. აღნიშნული კუთხით, საქართველოს კანონმდებლობა შესაბამისობაში მოვა N2000/13/EC დირექტივასთან და N1924/2006

და N1935/2004 რეგულაციებთან. საქართველოს მთავრობის დადგენილება ზემოთ აღნიშნული საკითხების შესახებ 2011 წლის III კვარტალში გამოიცემა.

ევროკავშირის კანონმდებლობის დიდი ნაწილი სანიტარიისა და ფიტოსანიტარიის სფეროში მიკრობიოლოგიურ კრიტერიუმებს, საკვებდანამატებს, ფერმენტებს, არომატიზატორებს, ნარჩენებს, ვიტამინებს, მინერალებს შეეხება. აღნიშნულის რეგულირების მიზნით 2001 წელს გამოიცა საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება “სასურსათო ნედლეულისა და კვების პროდუქტების ხარისხისა და უსაფრთხოების სანიტარიული წესებისა და ნორმების დამტკიცების შესახებ”. ეს ბრძანება საკმაოდ ვრცელია და საკვებდანამატებს, მიკრობიოლოგიურ კრიტერიუმებს, მავნე ნივთიერებებსა და სხვა მრავალ საკითხს მოიცავს. თუმცა, აღნიშნული ნორმატიული აქტი საჭიროებს ევროკომისიის რეგულაციებთან შესაბამისობაში მოყვანას, რათა აღმოიფხვრას ისეთი საკანონმდებლო ხარვეზები, როგორებიცაა, მაგალითად, განსხვავება საქართველოს კანონმდებლობასა და ევროკომისიის რეგულაციებს შორის სურსათში დანამატების, მავნე ნივთიერებისა და ორგანიზმების შემცველობის დონესთან დაკავშირებით, ასევე განსხვავება დასაშვები საკვებდანამატების სახეობებთან დაკავშირებით და ა.შ. ამ მიზნით, საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის თანახმად, 2011 წლის IV კვარტალსა და 2012 წლის I, II, III კვარტალებში მოხდება აღნიშნული ნორმატიული აქტის ევროკომისიის კანონმდებლობასთან ეტაპობრივი მიახლოება. საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის აღნიშნული ნაწილი ევროკავშირის 11 დებულებას მოიცავს და, შესაბამისად, ყოვლისმომცველ მუშაობას საჭიროებს.

2008 წელს გამოიცა საქართველის ფინანსთა მინისტრისა და საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ერთობლივი ბრძანება, რომელიც სახელმწიფო ფიტოსანიტარიული სასაზღვროსაკარანტინო კონტროლისა და სახელმწიფო ვეტერინარული სასაზღვროსაკარანტინო კონტროლის დანხორციელების წესს შეეხება. აღნიშნული ერთობლივი ბრძანება ევროკავშირის რეგულაციებთან ნაწილობრივ შესაბამისობაშია. შესაბამისად, 2013 წლის I და II კვარტალებში მოხდება მისი ევროკავშირის შემდეგ დირექტივებთან შესაბამისობაში მოყვანა: საბჭოს დირექტივა 97/78/EC; საბჭოს დირექტივა 89/662/EEC; საბჭოს დირექტივა 90/425/EEC; საბჭოს დირექტივა 91/496/EEC; საბჭოს დირექტივა 92/90/EEC.

2013 წლის III კვარტალში მოხდება საქართველოს კანონმდებლობის ევროკომისიის შემდეგ რეგულაციებთან მიახლოება:

- ევროკომისიის დებულება 183/2005 ცხოველთა საკვების ჰიგიენის მოთხოვნების შესახებ – ცხოველთა საკვების ჰიგიენის ზოგადი მოთხოვნები ასახული იქნება სურსათის უვნებლობისა და ვეტერინარიის შესახებ ერთიან კანონში (რომლის მიღებაც 2011 წლის I კვარტალში მოხდება), ხოლო რაც შეეხება ცხოველის საკვების ჰიგიენასთან დაკავშირებულ დეტალურ საკითხებს, ისინი მეორად კანონმდებლობაში აისახება და საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცდება;
- საბჭოს დირექტივა 89/108/EEC ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი სწრაფგაყინვადი სურსათის შესახებ – აღნიშნული რეგულაცია ცხოველური

წარმოშობის სურსათის ჰიგიენის სპეციფიკური წესების შესახებ საქართველოს მთავრობის დადგენილებაში იქნება ინტეგრირებული. როგორც აღინიშნა, მთავრობის ეს დადგენილება ძალაში შევა 2011 წლის II კვარტალიდან, ხოლო 2013 წლის III კვარტალში ამ დადგენილებას სწრაფგაყინვად სურსათთან დაკავშირებული საკითხებიც დაემატება;

- ევროკომისიის დირექტივა 1999/2/EC იონიზირებული სურსათისა და სასურსათო ინგრედიენტების შესახებ – აღნიშნულ საკითხზეც გამოიცემა საქართველოს მთავრობის დადგენილება, რომელიც შეეხება იონიზირებული, დასხივებული სურსათისა და სასურსათო ინგრედიენტების დაფასობასა და მოხმარებას.

2013 წლის IV კვარტალში შემუშავდება ცხოველის საკვებისა და მცენარეთა დაცვის პროდუქტის ბაზარზე განთავსების წესები. შესაბამისად, დამტკიცდება საქართველოს მთავრობის დადგენილება, რომელიც შესაბამისობაში იქნება ევროკავშირის შემდეგ რეგულაციებთან: 767/2009 ცხოველის საკვების ბაზარზე განთავსებისა და გამოყენების შესახებ და 1107/2009 მცენარეთა დაცვის პროდუქტების ბაზარზე განთავსების შესახებ. უნდა აღინიშნოს, რომ იმავე კვარტალში საქართველოს კანონმდებლობა შესაბამისობაში იქნება მოყვანილი ევროსაბჭოს 2000/29/EC დირექტივასთან, რომელიც ეხება მცენარეებისა და მცენარეული პროდუქტების მავნე ორგანიზმებისაგან დაცვის წესებს.

საქართველოს სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებული კანონმდებლობა ცხოველური წარმოშობის პროდუქტსა და ცხოველების მოვლას/პატრონობას/შენახვას არეგულირებს, თუმცა ამ სფეროსთან დაკავშირებული ნორმატიული აქტების უმრავლესობა ევროკავშირის კანონმდებლობასთან შესაბამისობაში მოყვანას საჭიროებს. საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის თანახმად, 2014 წლის I, II და III კვარტალებში შემუშავდება ცხოველთა ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ნორმატიული აქტი, რომელიც საქართველოს მთავრობის დადგენილების სახით გამოიცემა. ცხოველთა ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ევროკომისიის ძირითადი მოთხოვნები აღნიშნულ მთავრობის დადგენილებაში იქნება მოქცეული. რაც შეეხება სპეციფიკური ჯიშის ცხოველებისათვის სპეციფიკურ მოთხოვნებს, ისინი მიღებული იქნება საქართველოს მთავრობის დადგენილების სახით. აღნიშნული საქართველოს მთავრობის გადაწყვეტილება შესაბამისობაში იქნება ევროკომისიის შემდეგ დებულებებთან: ევროსაბჭოს დირექტივა 64/432/EEC, ევროსაბჭოს დირექტივა 2002/99/EC, ევროსაბჭოს დირექტივა 91/68/EEC, ევროსაბჭოს დირექტივა 90/426/EEC, ევროსაბჭოს დირექტივა 2009/158/EC, ევროსაბჭოს დირექტივა 2006/88/EC, ევროსაბჭოს დირექტივა 92/ 118/EEC, ევროსაბჭოს დირექტივა 92/65/EEC, ევროსაბჭოს დირექტივა 2003/99/EC. ჩამოთვლილი დირექტივები არეგულირებს ცხოველების ჯანმრთელობასთან დაკავშირებულ საკითხებს.

ამასთან, 2011 წელს მომზადდება საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოების პროგრამა, რომელიც მოიცავს ცხოველური წარმოშობის პროდუქტების მიხედვით ევროკავშირის რეგულაციებთან მიახლოების საკითხებს.

მცენარეთა დაცვის სფეროში რამდენიმე სამართლებრივი აქტი არსებობს (პესტიციდების ნარჩენებთან დაკავშირებით), მაგრამ მათი უმეტესობა განახლებასა და ევროკავშირის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანას საჭიროებს. საქართველოს კანონი “მავნე ორგანიზმებისაგან მცენარეთა დაცვის შესახებ” 1994 წელს იქნა მიღებული და აქედან გამომდინარე განახლებას საჭიროებს. 2014 წლის IV კვარტალი აღნიშნული კანონის დახვეწას დაეთმობა, რის შედეგადაც მოხდება მისი ევროკომისიის შემდეგ რეგულაციებთან შესაბამისობაში მოყვანა: ევროსაბჭოს დირექტივა 2009/128/EC პესტიციდების შეზღუდული რაოდენობის გამოყენების შესახებ და ევროკომისიის 396/2005 რეგულაცია სურსათში, მცენარეული წარმოშობის ცხოველის საკვებსა და ცხოველური წარმოშობის პროდუქტებში პესტიციდების შემცველობის დონისა და პესტიციდების მაქსიმალური ნარჩენების დონის შესახებ.

მოცემული ანალიზი აჩვენებს, რომ საქართველოში უკვე არსებობს საკანონმდებლო ბაზა პირველადი და მეორადი კანონმდებლობის სახით, რომლის საფუძველზე შესაძლებელია სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანი მექანიზმების დანერგვა, ძირითადი სავალდებულო შემოწმებების ჩათვლით. ევროკავშირის ძირითად ჰორიზონტალურ რეგულაციებთან ეტაპობრივად მიახლოების შემდეგ შეიქმნება მნიშვნელოვანი საკანონმდებლო ბაზა სახელმწიფო ინსპექტირების ეფექტიანი იმპლემენტაციისათვის, მათ შორის, სასაზღვრო შემოწმებების განხორციელებისათვის.

საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოება რთული პროცესია. აღნიშნული პროცესი დაახლოებით 4 წელი გაგრძელდება. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ საკანონმდებლო მიახლოების პროცესში აუცილებელია დინამიკური მიდგომის შემუშავება, რადგან ევროკავშირის სანიტარიისა და ფიტოსანიტარიის კანონმდებლობა ცვალებადია და მუდმივად განიცდის გაუმჯობესებას. აქედან გამომდინარე, საქართველოს კანონმდებლობაც შესაბამისად უნდა დაიხვეწოს.

რაც შეეხება საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან შესაბამისობაში მოყვანას, სამუშაო ჯგუფმა შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (SIDA) მიერ დაფინანსებულ ფინელ ექსპერტთან ერთად მოახდინა ვერტიკალური კანონმდებლობის იდენტიფიცირება, რომელიც აისახება საქართველოს კანონმდებლობაში. სამუშაო ჯგუფი მუშაობს ევროკავშირის ვერტიკალური კანონმდებლობის პრიორიტეტულობაზე და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან დაკავშირებით 2011 წელს შემუშავდება. ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოება პროდუქტების ტიპების მიხედვით განხორციელდება. სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებული ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოების პროცესის პირველ ეტაპზე საქართველოს მთავრობა იმ პრიორიტეტულ პროდუქტებს განსაზღვრავს, რომლებზეც გავრცელდება ევროკავშირის შესაბამისი რეგულაციები. პრიორიტეტული პროდუქტები იდენტიფიცირებული იქნება ისე, რომ ხელი შეეწყოს ევროკავშირისა და საქართველოს შორის ვაჭრობის გააქტიურებასა და საქართველოს

პოტენციალის განვითარებას. პრიორიტეტულ პროდუქტებთან დაკავშირებული საკანონმდებლო მიახლოება 2011 წლიდან 2012 წლამდე განხორციელდება. აღნიშნული პროცესის მეორე ეტაპზე ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან საქართველოს კანონმდებლობის მიახლოების რიგითობა სხვა ტიპის პროდუქტებისათვის განისაზღვრება ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოების პროგრამის შემუშავებისას. ეს პროგრამა გახდება სამუშაო დოკუმენტი, რომლის ჩასწორება საჭიროებისა და ევროკავშირის კანონმდებლობაში მომხდარი ცვლილებების შესაბამისად იქნება შესაძლებელი. როგორც ზემოთ აღინიშნა, ევროკავშირის ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან საქართველოს კანონმდებლობის მიახლოების ძირითადი პროცესი საქართველოს კანონმდებლობის ევროკავშირის ჰორიზონტალურ კანონმდებლობასთან მიახლოების პარალელურად მოხდება.

VI. ტექნიკური დახმარება სურსათის უვნებლობის სფეროში

საქართველოს მთავრობა განსაკუთრებულ ყურადღებას დაუთმობს საქართველოში სურსათის უვნებლობის სისტემის დანერგვისათვის და არსებული ხარვეზების გამოსასწორებლად საჭირო რესურსების მოზიდვას.

სურსათის უვნებლობის მყარი და თანამედროვე სისტემის დანერგვისათვის საჭირო იქნება დამატებითი სახსრები როგორც სახელმწიფო ბიუჯეტიდან, ასევე დონორი ორგანიზაციებისგან. სახელმწიფო ბიუჯეტის გარდა პროექტს დონორი ორგანიზაციები, კერძოდ, ევროკავშირი და მისი წევრი ქვეყნები დააფინანსებენ.

ამ პროცესში დიდი მნიშვნელობა მიენიჭება დონორ ორგანიზაციებთან კოორდინაციის მექანიზმს. ამ მიზნით შეიქმნა სპეციალური საკოორდინაციო ჯგუფი, რომელიც დაკომპლექტებულია სამინისტროებისა და სააგენტოების, საქართველოში ევროკომისიის დელეგაციის, შვედეთის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (SIDA), ეკონომიკური პოლიტიკისა და სამართლებრივი საკითხების ქართულ-ევროპული საკონსულტაციო ცენტრისა (GEPLAC) და გერმანიის ტექნიკური თანამშრომლობის საზოგადოების (GTZ) წარმომადგენლებით. ამ ჯგუფის მიზანს წარმოადგენს ეფექტური ურთიერთკოორდინაცია.

საქართველოს მთავრობისათვის პრიორიტეტულია ხანგრძლივი, სისტამატური და მიზნობრივი თანამშრომლობა, რომელიც სამი ძირითადი მიმართულებით განვითარდება: 1. ინსტიტუციონალური ჩარჩოების გაძლიერება; 2. შესაძლებლობების გაზრდა და ტრენინგი; 3. ინფრასტრუქტურის შექმნა.

ეროვნული სამსახური ყოვლისმომცველი ინსტიტუციური შესაძლებლობების განვითარების პროგრამას (CIB) 2011 წლიდან დაიწყებს და 2013 წლამდე გააგრძელებს. იგივე მოხდება სსიპ შემოსავლების სამსახურის შემთხვევაშიც. ორივე მხარის დახმარების მექანიზმები ამ ინსტიტუტების საჭიროებებისაკენ იქნება მიმართული.

ეროვნული სამსახურის სამუშაო პროგრამა დაფუძნებული იქნება ესტონელი ექსპერტის მიერ გაკეთებულ ნაკლოვანებათა ანალიზზე. ანალიზის პროცესს

ესტონეთის რესპუბლიკის მთავრობა და გაეროს განვითარების პროგრამა საქართველოში (UNDP Georgia) დააფინანსებს და იგი დასრულდება 2010 წლის IV კვარტალში. სამუშაო პროცესის დაწყება 2011 წლის დასაწყისიდან იქნება შესაძლებელი.

ამ პროექტების დაწყებამდე, 2011 წელს, მოხდება ორივე ინსტიტუტის ადამიანური რესურსების პოტენციალის გაზრდა. აღნიშნული პროცესისათვის სამი ძირითადი დონორის ტექნიკური დახმარება იქნება გამოყენებული: ეკონომიკური პოლიტიკისა და სამართლებრივი საკითხების ქართულ-ევროპული საკონსულტაციო ცენტრის (GEPLAC) (პროექტის ხანგრძლივობა 2010 წლის მარტიდან 2012 წლის თებერვლამდე), გერმანიის ტექნიკური თანამშრომლობის საზოგადოების (GTZ) (პროექტის ხანგრძლივობა 2010 წლის ივნისიდან 2011 წლის ივნისამდე); საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის (IFC) “სურსათის უვნებლობის პროექტი” (პროექტის ხანგრძლივობა 2010 წლის მარტიდან 2013 წლის მარტამდე). ეს პროექტები მიმართული იქნება როგორც კადრების მომზადებისაკენ, ასევე ტრენერების გადამზადებისაკენ. ეკონომიკური პოლიტიკისა და სამართლებრივი საკითხების ქართულ-ევროპული საკონსულტაციო ცენტრი (GEPLAC) ორიენტირებული იქნება სურსათის უვნებლობის ინსპექტორებისა და მათი მენეჯერების ტრენინგზე. გერმანიის ტექნიკური თანამშრომლობის საზოგადოება (GTZ) შეიმუშავებს სახელმძღვანელოებს ტრენერებისათვის. ხოლო საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია (IFC) კადრების ტრენინგთან ერთად კერძო სექტორის წარმომადგენლებსაც მოამზადებს სურსათის უვნებლობის სისტემასთან დაკავშირებულ საკითხებში.

ეროვნული სამსახურისა და სსიპ შემოსავლების სამსახურის ინფრასტრუქტურისა და აღჭურვილობის შექმნა სახელმწიფო ბიუჯეტისა და სხვადასხვა დონორი ორგანიზაციების, განსაკუთრებით მსოფლიო ბანკის, დაფინანსებით მოხდება.

მსოფლიო ბანკმა დააფინანსა ეროვნული სამსახურის 10 ადგილობრივი ინფრასტრუქტურული ობიექტის მშენებლობა, რომელიც 2011 წლის ბოლოს დასრულდება. აღნიშნულს ჯამში 680 000 აშშ დოლარი დასჭირდება. სსიპ შემოსავლების სამსახურის სასაზღვრო საინსპექციო პუნქტების სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული შემოწმებისათვის საჭირო რესურსებისათვის ასევე მსოფლიო ბანკმა გამოყო თანხები (საჭიროა დაახლოებით 10 მილიონი აშშ დოლარი). ამ საკითხზე სახელმწიფო მსოფლიო ბანკთან ერთად მუშაობს. პორტებისა და აეროპორტების სასაზღვრო გამშვები პუნქტების სანიტარიული და ფიტოსანიტარიული ინფრასტრუქტურის დაფინანსება 2011 წელს განიხილება. სხვა სახის ინფრასტრუქტურული საჭიროებების შეფასება ზემოაღნიშნული ნაკლოვანებების ანალიზის საფუძველზე მოხდება.

როგორც უკვე აღინიშნა, საქართველოს კანონების ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოების პროცესში სხვადასხვა ფორმის ტექნიკური დახმარება იქნება გამოყენებული. დამატებითი ტექნიკური დახმარების მოთხოვნა საჭიროებიდან გამომდინარე მოხდება.

სისტემური და გამართული დახმარების მექანიზმების შესანარჩუნებლად საქართველოს მთავრობა მომავალშიც განაგრძობს მეგობარ ქვეყნებსა და დონორ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობას.

VII. დასკვნა

სტრატეგია “ფერმიდან სუფრამდე” პრინციპზე დაფუძნებულ სურსათის უვნებლობის სისტემისათვის საჭირო ყველა ელემენტს მოიცავს. სტრატეგია ეხება საქართველოს მთავრობის ხედვას და სამართლებრივი ბაზის შექმნის, ინსტიტუციონალური განვითარებისა და ადამიანური რესურსების პოტენციალის გაზრდის სამომავლო გეგმებს.

სტრატეგიაში მოცემულია სურსათის უვნებლობის მთლიანი ინსტიტუციური მოწყობა. მასში ასევე აღწერილია სხვადასხვა ინსტიტუტების, მაგალითად, ეროვნული სამსახურის, სსიპ შემოსავლების სამსახურის, ლაბორატორიების, სურსათის უვნებლობის სფეროში პოლიტიკის შემუშავებელი ინსტიტუტების თანამშრომლობისა და კოორდინაციის მექანიზმები.

სტრატეგიის მიხედვით, სახელმწიფო კონტროლი 2010 წელს დაიწყო და მისი განხორციელება ორ ეტაპად მოხდება. 2010 წლიდან შემოწმებას ევროკავშირში ექსპორტზე ორიენტირებული საწარმოები ექვემდებარებიან. 2011 წლიდან, მეორე ეტაპზე ინსპექტირება ყველა ბიზნესოპერატორს შეეხება. ორივე ეტაპზე დაწყებული სახელმწიფო კონტროლი საქართველოს სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობით დარეგულირდება. პარალელურ რეჟიმში მოხდება საქართველოს კანონების ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოება.

სახელმწიფო კონტროლისათვის პასუხისმგებელი ინსტიტუტი ეროვნული სამსახურია. სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო სასაზღვრო კონტროლს სსიპ შემოსავლების სამსახური ახორციელებს. მნიშვნელოვანია აღნიშნული ორი სამსახურის თანამშრომლობა. უფრო მეტიც, ეროვნული სამსახური, სსიპ შემოსავლების სამსახური, ლაბორატორიები და აკრედიტაციის ცენტრი შეთანხმებულად უნდა მოქმედებდნენ. ამ ინსტიტუტების გაძლიერების მიზნით საქართველოს მთავრობა დამატებითი რესურსების მოზიდვას აპირებს. საქართველოს მთავრობა თანამშრომლობს ევროკავშირსა და მის წევრ ქვეყნებთან და მათთან ერთად სისტემატური ტექნიკური დახმარების პროგრამების განხორციელებას გეგმავს.

სურსათის უვნებლობის სისტემის საკანონმდებლო ბაზის შესაქმნელად და მისი ევროკავშირის კანონებთან მიახლოების მიზნით საქართველოს მთავრობამ შეიმუშავა საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა და 2010-2014 წლებისათვის გაწერა. ამ პროგრამის მიზანია საქართველოს სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის კანონმდებლობის ევროკავშირის კანონმდებლობასთან შესაბამისობაში მოყვანა. პროგრამაში მოცემულია ჰორიზონტალური საკანონმდებლო მიახლოებისათვის საჭირო ვადები, ნაბიჯები და

რესურსები. ვერტიკალურ კანონმდებლობასთან მიახლოების პროგრამა მომზადების პროცესშია და 2011 წელს დასრულდება.

სტრატეგიაში წარმოდგენილია ინსტიტუციური და სამართლებრივი ხარვეზების ანალიზი, აღწერილია პრიორიტეტები და სამომავლო ნაბიჯები. სურსათის უვნებლობის ინსტიტუციური სისტემის საჭიროებების შეფასებას ესტონელი ექსპერტი ახორციელებს და მას 2010 წლის IV კვარტალში დაასრულებს. სამომავლო ნაბიჯები და დონორების დახმარების საჭიროება ამ შეფასებაზე დაყრდნობით წარმოჩინდება.

სტრატეგია ასევე მოიცავს საქართველოში სურსათის უვნებლობის სისტემის დასაწესებლად საჭირო ტექნიკური დახმარების გეგმებს.

სტრატეგია და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა შესაძლებელია ჩასწორდეს ევროკავშირის საკანონმდებლო ცვლილებების შესაბამისად. უფრო კონკრეტულად კი, ევროკავშირის კანონმდებლობაში შეტანილი ცვლილებები მუდმივად უნდა იყოს ასახული საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამაში.

სტრატეგია მომზადდა ევროკომისიისა და შესაბამისი ექსპერტების, ასევე სხვადასხვა დაინტერესებული პირების მონაწილეობით. სტრატეგია სახელმწიფო დოკუმენტს წარმოადგენს, რომელსაც ამტკიცებს და რომელშიც ცვლილებები შეაქვს საქართველოს მთავრობას.

საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა

პროგრამაში მოცემულია სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის საკანონმდებლო ბაზის ევროკავშირის ჰორიზონტალურ კანონმდებლობასთან მიახლოებისათვის საჭირო ვადების, ეტაპების, პასუხისმგებელი ინსტიტუტებისა და რესურსების ჩამონათვალი. პროგრამა ორი ძირითადი ნაწილისაგან შედგება: ა) ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოებისათვის საჭირო საკანონმდებლო სამუშაო; ბ) სამართლებრივი აქტების აღსრულება. პროგრამაში მოცემულია საქართველოსა და ევროკავშირის სამართლებრივი აქტები და მითითებულია საქართველოს სამართლებრივი აქტების შესაბამისობა, ნაწილობრივ შესაბამისობა ან შეუსაბამობა ევროკავშირის აქტებთან. აღნიშნული საკვანძო საკითხები ესტონელმა და ფინელმა ექსპერტებმა მოამზადეს.

ამ პროგრამის მიზნებისათვის: „შესაბამისობაშია“ – ნიშნავს, რომ ქართული სამართლებრივი აქტების ევროკავშირის რეგულაციებთან შესაბამისობაში მოყვანისათვის სამომავლო ნაბიჯების გადადგმა აღარ არის საჭირო. „ნაწილობრივ შესაბამისობაშია“ – ნიშნავს, რომ საქართველოს სამართლებრივი აქტების გარკვეული ნორმები შესაბამისობაშია ევროკავშირის კანონმდებლობასთან და საჭიროა მათი უფრო მიახლოება.

საკანონმდებლო მიახლოების ვადები მოცემულია კვარტალებში. ასევე აღნიშნულია ინფორმაცია ადამიანურ რესურსებთან დაკავშირებით – თითოეული სამართლებრივი აქტის მიახლოებისთვის სამუშაო პროცესში საჭირო თვეში ერთი ადამიანური რესურსი. პროგრამაში აგრეთვე ჩამოთვლილია პასუხისმგებელი

ინსტიტუტები, მოცემულია წლიური ფინანსური რესურსები, რომლებიც საჭიროა საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის აღსრულებისათვის. ეს ფინანსური რესურსები, 2010 წლის ბიუჯეტისგან განსხვავებით, მოიცავს დამატებით სახსრებს, რომლებშიც შედის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების და ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მიახლოებული პროგრამის აღსრულებისათვის საჭირო, ახალი თანამშრომლების ხელფასებსა და ტექნიკურ აღჭურვილობასთან დაკავშირებული თანხები. აღნიშნული ფინანსური რესურსი ექვემდებარება გადახედვას საჭიროებებიდან გამომდინარე.

ევროკომისიის (EC) რეგულაციები მოიცავს რეგულაციებს, რომლებიც ეხება სურსათის უვნებლობას, ვეტერინარიასა და ფიტოსანიტარიას. ამ პროგრამის მიზნებისთვის: „FC“ – ნიშნავს სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებულ რეგულაციებს, „VET“ – ვეტერინარიასთან დაკავშირებულ რეგულაციებს, ხოლო „PS“ – ფიტოსანიტარიასთან დაკავშირებულ რეგულაციებს.

საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამა							
ევროკავშირის ძირითადი სამართლებრივი ინსტრუმენტი, სხვა საერთაშორისო აქტი/სტანდარტი	დადგენილი მიღების თარიღი; ¹ (კვარტალი IV, წელი)	შესასწორებელი/ მისაღები საქართველოს შესაბამისი საკანონმდებლო ან კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტი, (კანონები, მინისტრის ბრძანებები, ტექნიკური რეგლამენტები და ა.შ.)	მიახლოება			აღსრულება	
			მიმდინარე სტატუსი	პასუხისმგებელი ორგანო	ადამიანური რესურსი (დაფინანსება)	ძალაში შესვლის თარიღი 2	პასუხისმგებელი ორგანო
FS Regulation (EC) No 852/2004	2010 წლის II კვ.	საქართველოს მთავრობის დადგენილება სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოს/დისტრიბუტორის ჰიგიენის ზოგადი წესის დამტკიცების შესახებ _ ძალაშია 2010 წლის ივნისიდან	შესაბამისო ბაშია	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობის ა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2010 წლის II კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
	2010 წლის II კვ.	საქართველოს მთავრობის დადგენილება სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში	შესაბამისო ბაშია	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2010 წლის II კვ.	ეროვნული სამსახური

		ზედამხედველობის, მონიტორინგისა და სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესი – ძალაშია 2010 წლის ივნისიდან		სამსახური, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი			
	2010 წლის III კვ.	საქართველოს მთავრობის დადგენილება სურსათის/ ცხოველის საკვების განადგურების წესის შესახებ – ძალაშია 2010 წლის ივლისიდან	შესაბამისობა აშია	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2010 წლის III კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
	2010 წლის III კვ.	საქართველოს მთავრობის დადგენილება სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოს/დისტრიბუტორის ჰიგიენის გამართვებულის წესის დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2010 წლის სექტემბრიდან	შესაბამისობა აშია	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2010 წლის III კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
FS Commission Decision 2004/478/EC		საქართველოს კანონი სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ – ძალაშია 2005 წლის დეკემბრიდან	შესაბამისობა აშია	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	– (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	–	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
	2010 წლის IV კვ.	საქართველოს მთავრობის დადგენილება სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის სფეროში კრიზისული მდგომარეობის მართვის ზოგადი გეგმის დამტკიცების შესახებ _ ძალაშია 2010 წლის დეკემბრიდან	შესაბამისობა აშია	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2010 წლის IV კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
2010 წელს დაგეგმილი ევროკომისიის რეგულაციების აღსრულებისათვის საჭირო დამატებითი წლიური ფინანსური რესურსი							დამატებითი სახსრები საჭირო არ იქნება
FS Regulation (EC) No 178/2002		საქართველოს მთავრობის განკარგულება ევროკავშირის	შესაბამისობა აშია	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო,	– (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	–	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის

	სურსათისა და ცხოველთა საკვების სწრაფი განგაშის სისტემაში (RASFF) ინტეგრაციის უზრუნველყოფის ღონისძიებათა შესახებ _ ძალაშია 2008 წლის დეკემბერიდან		ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი			მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
-	საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანება საწარმოების რეესტრაციის შესახებ _ ძალაშია 2009 წლის დეკემბერიდან	შესაბამისობა აშია	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	- (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	-	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო
2011 წლის I კვ. 3	საქართველოს კანონი სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ – ძალაშია 2005 წლის დეკემბერიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	5 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2011 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
2011 წლის I კვ. 4	საქართველოს კანონი ვეტერინარიის შესახებ – ძალაშია 1995 წლის ივნისიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	5 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2011 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
2011 წლის I კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება სურსათის წარმოების სფეროში მიკვლევადობის, საფრთხის ანალიზისა და საკონტროლო კრიტიკული წერტილების დადგენის წესის შესახებ – ძალაშია 2006 წლის აგვისტოდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, აკრედიტაციის ცენტრი საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2011 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
2011 წლის I კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო,	3 _ ადამიანი, თვე	2011 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს

		რისკის ანალიზის ფარგლებში რისკის შეფასებისა და რისკის კომუნიკაციების პროცედურების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2006 წლის აგვისტოდან	სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, აკრედიტაციის ცენტრი, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	(სახელმწიფო ბიუჯეტი)		სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური
FS Regulation (EC) No 882/2004	2011 წლის I კვ.	საქართველოს კანონი სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ – ძალაშია 2005 წლის დეკემბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	5 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2011 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური
	2010 წლის II კვ.	საქართველოს მთავრობის დადგენილება სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში ზედამხედველობის, მონიტორინგისა და სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესის შესახებ – ძალაშია 2010 წლის ივნისიდან	შესაბამისობა აშია	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, სსიპ – საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო, აკრედიტაციის ცენტრი, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2010 წლის II კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური
Vet Council Directive 96/93/EC	2011 წლის I კვ.	საქართველოს კანონი ვეტერინარიის შესახებ – ძალაშია 1995 წლის ივნისიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	5 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2011 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
	2011 წლის I კვ.	საქართველოს კანონი ვეტერინარ ექიმთა სერტიფიცირების წესის შესახებ – ძალაშია 2004 წლის ოქტომბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	5 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2011 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
FS Regulation (EC) No 853/2004	2010 წლის II კვ.	საქართველოს მთავრობის დადგენილება	შესაბამისობა აშია	საქართველოს სოფლის მეურნეობის	3 – ადამიანი, თვე	2010 წლის II კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს

		სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოს/დისტრიბუტორის ჰიგიენის ზოგადი წესის დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2010 წლის ივნისიდან,		სამინისტრო, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	(სახელმწიფო ბიუჯეტი)		სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	
	2011 წლის II კვ.	შემუშავდება და გამოიცემა საქართველოს მთავრობის ახალი დადგენილება ცხოველური წარმოების სურსათის სპეციალური ჰიგიენური ნორმების შესახებ	არ არის მიახლოებული	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2011 წლის II კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	
FS Regulation (EC) No 854/2004	2011 წლის II კვ.	საქართველოს კანონი ვეტერინარ ექიმთა სერტიფიცირების წესის შესახებ – ძალაშია 2004 წლის ოქტომბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2011 წლის II კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	
	2010 წლის II კვ.	საქართველოს მთავრობის დადგენილება სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში ზედამხედველობის, მონიტორინგისა და სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესის შესახებ – ძალაშია 2010 წლის ივნისიდან	შესაბამისობაშია	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ „შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2010 წლის II კვ.	ეროვნული სამსახური	
	–	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება ცხოველთა სასაკლავოს ტიპობრივი წესის დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2005 წლის სექტემბრიდან	შესაბამისობაშია	სოფლის მეურნეობის მინისტრი	(სახელმწიფო ბიუჯეტი)	–	–	ეროვნული სამსახური
	2011 წლის I კვ.	საქართველოს კანონი	ნაწილობრივ	საქართველოს სოფლის	5 – ადამიანი,	2011 წლის I კვ.	ეროვნული	

		ვეტერინარიის შესახებ – ძალაშია 1995 წლის ივნისიდან	შესაბამისო ბაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	მეურნეობის სამინისტრო, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)		სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
	2011 წლის I კვ.	საქართველოს კანონი სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის შესახებ – ძალაშია 2005 წლის დეკემბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისო ბაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	5 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2011 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
	2011 წლის II კვ.	შემუშავდება და გამოიცემა საქართველოს მთავრობის ახალი დადგენილება ადამიანის მოხმარებისათვის განკუთვნილი ცხოველური წარმოშობის პროდუქციაზე სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების სპეციალური წესის შესახებ	არ არის მიახლოებული	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2011 წლის II კვ.	ეროვნული სამსახური
FS Directive 2000/13/EC	2011 წლის III კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება სურსათის ეტიკეტირებისადმი დამატებითი მოთხოვნების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია	ნაწილობრივ შესაბამისო ბაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი, ტექნიკური დახმარება – EU Delegation Food safety TA)	2011 წლის III კვ.	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

		2009 წლის დეკემბრიდან		ჯგუფი				
FS Regulation (EC) No 1924/2006	2011 წლის III კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება სურსათის ეტიკეტირებისადმი დამატებითი მოთხოვნების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2009 წლის დეკემბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2011 წლის III კვ.	ეროვნული სამსახური, სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	
FS Regulation 1935/2004/EC	2011 წლის III კვ.	საქართველოს მთავრობის დადგენილება სურსათის და სურსათთან დაკავშირებული ტარის ჰიგიენური სერტიფიკატის გაცემის წესის დამტკიცების თაობაზე – ძალაშია 2007 წლის მაისიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2011 წლის III კვ.	სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური	
	2011 წლის III კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება სურსათთან დაკავშირებული ტარის სანიტარიულ ჰიგიენური ნორმების დამტკიცების თაობაზე – ძალაშია 2008 წლის ივლისიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2011 წლის III კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური	
FS Commission Regulation (EC) No 2073/2005	2011 წლის IV კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება საკვებდანამატების	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, საქართველოს შრომის,	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო	2011 წლის IV კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის	

		გამოყენების სანიტარიული წესებისა და ნორმების დამტკიცების თაობაზე – ძალაშია 2001 წლის აგვისტოდან	საჭიროებს	ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	ო ბიუჯეტი		სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური	
2011 წელს დაგეგმილი ევროკომისიის რეგულაციების აღსრულებისათვის საჭირო დამატებითი წლიური ფინანსური რესურსები								292 400 ლარი
FS Regulation (EC) No 1333/2008	2012 წლის I კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება საკვებდანიამატების განმარტების სანიტარიული წესებისა და ნორმების დამტკიცების თაობაზე – ძალაშია 2001 წლის აგვისტოდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლო დ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2012 წლის I კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური	
FS Regulation (EC) No 1331/2008	2012 წლის I კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება საკვებდანიამატების განმარტების სანიტარიული წესებისა და ნორმების დამტკიცების თაობაზე – ძალაშია 2001 წლის აგვისტოდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლო დ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2012 წლის I კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური	
FS Regulation (EC) No 1332/2008	2012 წლის II კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა	3 – ადამიანი,	2012 წლის II კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობის	

		სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება საკვებდანამატების გამოყენების სანიტარიული წესებისა და ნორმების დამტკიცების თაობაზე – ძალაშია 2001 წლის აგვისტოდან	სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)		ისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური
FS Regulation (EC) No 1925/2006	2012 წლის II კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება სურსათის ფორტიფიკაციის ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2007 წლის ოქტომბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2012 წლის II კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური
	2012 წლის II კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება საკვებდანამატების გამოყენების სანიტარიული წესებისა და ნორმების დამტკიცების თაობაზე – ძალაშია 2001 წლის აგვისტოდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2012 წლის II კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური

				მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი			
FS Regulation (EC) No 1334/2008	2012 წლის III კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება საკვებდანამატების გამოყენების სანიტარიული წესებისა და ნორმების დამტკიცების თაობაზე – ძალაშია 2001 წლის აგვისტოდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა შია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2012 წლის III კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური
FS Directive 2002/32/EC	2012 წლის III კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება საკვებდანამატების გამოყენების სანიტარიული წესებისა და ნორმების დამტკიცების თაობაზე – ძალაშია 2001 წლის აგვისტოდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა შია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2012 წლის III კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური
FS Regulation (EC) No 1831/2003	2012 წლის III კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება საკვებდანამატების გამოყენების სანიტარიული წესებისა და ნორმების დამტკიცების თაობაზე – ძალაშია 2001 წლის	ნაწილობრივ შესაბამისობა შია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – საქართველოს	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2012 წლის III კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის

		ავგისტოდან		სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი			სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
FS Council Directive 96/23/EC	2012 წლის IV კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება საკვებდანიამატების გამოყენების სანიტარიული წესებისა და ნორმების დამტკიცების თაობაზე – ძალაშია 2001 წლის ავგისტოდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა შია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2012 წლის IV კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
FS Council Regulation (EEC) No 315/93	2012 წლის IV კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება საკვებდანიამატების გამოყენების სანიტარიული წესებისა და ნორმების დამტკიცების თაობაზე – ძალაშია 2001 წლის ავგისტოდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა შია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2012 წლის IV კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
FS Commission Regulation (EC) No 1881/2006	2012 წლის IV კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანება საკვებდანიამატების გამოყენების	ნაწილობრივ შესაბამისობა შია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო,	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2012 წლის IV კვ.	საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო,

		სანიტარიული წესებისა და ნორმების დამტკიცების თაობაზე – ძალაშია 2001 წლის აგვისტოდან		საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი			ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური	
2012 წელს დაგეგმილი ევროკომისიის რეგულაციების აღსრულებისთვის საჭირო დამატებითი წლიური ფინანსური რესურსი								357 200 ლარი
VET Council Directive 97/78/EC	2013 წლის I კვ.	საქართველოს ფინანსთა მინისტრისა და საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ერთობლივი ბრძანება სახელმწიფო ფიტოსანიტარიულ სასაზღვროსაკრანტინო და სახელმწიფო ვეტერინარულ სასაზღვროსაკრანტინო კონტროლის განხორციელების წესის შესახებ – ძალაშია 2008 წლის დეკემბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა შია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2013 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური	
	2013 წლის I კვ.	საქართველოს კანონი სასოფლისამეურნეო კარანტინის შესახებ – ძალაშია 1997 წლის მაისიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა შია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2013 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური	
VET Council Directive 89/662/EEC	2013 წლის I კვ.	საქართველოს ფინანსთა მინისტრისა და საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ერთობლივი ბრძანება სახელმწიფო ფიტოსანიტარიულ სასაზღვროსაკრანტინო და სახელმწიფო ვეტერინარულ სასაზღვროსაკრანტინო კონტროლის განხორციელების წესის შესახებ – ძალაშია	ნაწილობრივ შესაბამისობა შია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2013 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური	

		2008 წლის დეკემბერიდან						
	-	საქართველოს მთავრობის განკარგულება ევროკავშირის სურსათისა და ცხოველთა საკვების სწრაფი განგაშის სისტემაში (RASFF) ინტეგრაციის უზრუნველყოფის ღონისძიებათა შესახებ - ძალაშია 2008 წლის დეკემბერიდან	შესაბამისობა შია	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	- (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	-	ეროვნული სამსახური, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური	
VET Council Directive 90/425/EEC	2013 წლის I კვ.	საქართველოს ფინანსთა მინისტრისა და საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ერთობლივი ბრძანება სახელმწიფო ფიტოსანიტარიულ სასაზღვროსაკარანტინო და სახელმწიფო ვეტერინარულ სასაზღვროსაკარანტინო კონტროლის განხორციელების შესახებ - ძალაშია 2008 წლის დეკემბერიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა შია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 - ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2013 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური	
VET Council Directive 91/496/EEC	2013 წლის II კვ.	საქართველოს ფინანსთა მინისტრისა და საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ერთობლივი ბრძანება სახელმწიფო ფიტოსანიტარიულ სასაზღვროსაკარანტინო და სახელმწიფო ვეტერინარულ სასაზღვროსაკარანტინო კონტროლის განხორციელების წესის შესახებ - ძალაშია 2008 წლის დეკემბერიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა შია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, ფინანსთა სამინისტრო, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 - ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2013 წლის II კვ.	სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, ეროვნული სამსახური	
PS Commission Directive 92/90/EEC	2013 წლის II კვ.	საქართველოს კანონი სასოფლო სამეურნეო კულტურების ჯიშების გასავრცელებლად	ნაწილობრივ შესაბამისობა შია, თუმცა	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _	3 - ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2013 წლის II კვ.	სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, ეროვნული სამსახური	

		დაშვების, ხარისხიანი თესლისა და სარგავი მასალის შესახებ – ძალაშია 1999 წლის ივნისიდან	სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	შემოსავლების სამსახური, სსიპ – საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	ბიუჯეტი)			
	2013 წლის II კვ.	საქართველოს ფინანსთა მინისტრისა და საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ერთობლივი ბრძანება სახელმწიფო ფიტოსანიტარიულ სასაზღვროსაკრანტი ინო და სახელმწიფო ვეტერინარულ სასაზღვროსაკრანტი ინო კონტროლის განხორციელების წესის შესახებ – ძალაშია 2008 წლის დეკემბერიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა შია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, სსიპ – საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2013 წლის II კვ.	სსიპ – შემოსავლების სამსახური, ეროვნული სამსახური	
FS Regulation (EC) No 183/2005	2010 წლის II კვ.	საქართველოს მთავრობის დადგენილება სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოს/დისტრიბუტორის ჰიგიენის ზოგადი წესის დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2010 წლის ივნისიდან	შესაბამისობა შია 5	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2010 წლის II კვ.	ეროვნული სამსახური	
	2013 წლის III კვ.	შემუშავდება და გამოიცემა საქართველოს მთავრობის ახალი დადგენილება ცხოველთა კვების ჰიგიენის მოთხოვნების შესახებ	არ არის მიახლოებული	სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2013 წლის III კვ.	ეროვნული სამსახური	
FS Council Directive 89/108/EEC	2013 წლის III კვ.	შემუშავდება და გამოიცემა საქართველოს მთავრობის ახალი დადგენილება ადამიანის მოხმარებისათვის საჭირო სწრაფგაყინვადი საკვების ნივთიერებების	არ არის მიახლოებული	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2013 წლის III კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური	

		შესახებ						
FS Directive 1999/2/EC	2013 წლის III კვ.	შემუშავდება და გამოიცემა საქართველოს მთავრობის ახალი დადგენილება იონიზებული რადიაციული სურსათის და ინგრედიენტების შესახებ	არ არის მიახლოებული	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2013 წლის III კვ.	ეროვნული სამსახური	
FS Regulation (EC) No 767/2009	2013 წლის IV კვ.	შემუშავდება და გამოიცემა საქართველოს მთავრობის ახალი დადგენილება	არ არის მიახლოებული	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2013 წლის IV კვ.	ეროვნული სამსახური	
PS Regulation (EC) No 1107/2009	2013 წლის IV კვ.	საქართველოს კანონი პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ – ძალაშია 1998 წლის ნოემბერიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2013 წლის IV კვ.	ეროვნული სამსახური	
	2013 წლის IV კვ.	საქართველოს კანონი სასოფლისამეურნეო კულტურების ჯიშების გასავრცელებლად დამზების, ხარისხიანი თესლისა და სარგავი მასალის შესახებ – ძალაშია 1999 წლის ივნისიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2013 წლის IV კვ.	ეროვნული სამსახური	
2013 წელს დაგეგმილი ევროკომისიის რეგულაციების აღსრულებისთვის საჭირო დამატებითი წლიური ფინანსური რესურსი								484 800 ლარი
VET Council Directive 64/432/EEC9	2014 წლის I კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება ცხოველთა საკარანტინო წესების დამტკიცების	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ შემოსავლების	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური	

		შესახებ – ძალაშია 2006 წლის მაისიდან		სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი			
2014 წლის I კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება ცხოველთა, მეცხოველეობის ნედლეულისა და პროდუქტების ექსპორტის დროს გამოსაყენებელი ვეტერინარული სერტიფიკატების თანდართული ფორმის დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2005 წლის სექტემბერიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს		საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
2014 წლის I კვ.	საქართველოს კანონი სასოფლისამეურნეო კარანტინის შესახებ – ძალაშია 1997 წლის მაისიდან	არ არის შესაბამისობაში, საჭიროებს ცვლილებას		საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
2014 წლის I კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება საკლავო ცხოველების ვეტერინარული შემოწმებისა და ხორცისა და ხორცის პროდუქტების ვეტერინარულსანიტარიული ექსპერტიზის წესების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2005 წლის ოქტომბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს		საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
2014 წლის I კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება ცხოველთა გადარეკვაგადაყვანის (მათ შორის, საზაფხულო და ზამთრის საძოვრებზე) ვეტერინარულსანიტარიული წესების	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს		საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური

		დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2005 წლის აგვისტოდან		სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი			
VET Council Directive 2002/99/EC	2014 წლის I კვ.	საქართველოს კანონი ვეტერინარიის შესახებ – ძალაშია 1995 წლის ივნისიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
	2014 წლის I კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება საკლავი ცხოველების ვეტერინარული შემოწმებისა და ხორცისა და ხორცის პროდუქტების ვეტერინარულსანიტარიული ექსპერტიზის წესების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2005 წლის ოქტომბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
VET Council Directive 91/68/EEC	2014 წლის I კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება საკლავი ცხოველების ვეტერინარული შემოწმებისა და ხორცისა და ხორცის პროდუქტების ვეტერინარულსანიტარიული ექსპერტიზის წესების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2005 წლის ოქტომბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
	2014 წლის I კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება საკარანტინო წესების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2006 წლის მაისიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ-	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური

				მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი			
	2014 წლის I კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება ცხოველთა, მეცხოველეობის ნედლეულისა და პროდუქტების ექსპორტის დროს გამოსაყენებელი ვეტერინარიული სერტიფიკატების ფორმების და გაცემის წესის დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2005 წლის სექტემბერიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლო დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური
	2014 წლის I კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება ცხოველთა გადარეგულირების (მათ შორის საზაფხულო და ზამთრის საძოვრებზე) ვეტერინარულსანიტარიული წესების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2005 წლის აგვისტოდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლო დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის I კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური
VET Council Directive 90/426/EEC	2014 წლის II კვ.	საქართველოს კანონი მეფუტკრეობის შესახებ – ძალაშია 2002 წლის მაისიდან	არ არის შესაბამისობა აშია, საჭიროებს ცვლილებას	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის II კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური
	2014 წლის II კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება ცხოველთა (მათ შორის, ფრინველის, ფუტკრის, თევზის, ყველა სახის წყალხმელეთის ძუძუმწოვარი ცხოველის, ამფიბიების, ემბრიონების, ცხოველთა კვერცხუჯრედების, საინკუბაციო	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლო დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის II კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური

		კვერცხის, განაყოფიერებული ქვირითის და სხვ.), მეცხოველეობის ნედლეულისა და პროდუქტების იმპორტის, ექსპორტის, რეექსპორტის, ტრანზიტული გადაზიდვების, ვეტერინარულსანიტარიული წესების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2006 წლის მაისიდან					
VET Council Directive 2009/158/EC	2014 წლის II კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება საკლავი ცხოველების ვეტერინარული შემოწმებისა და ხორცისა და ხორცის პროდუქტების ვეტერინარულსანიტარიული წესების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2005 წლის ოქტომბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის II კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური
VET Council Directive 2006/88/EC	2014 წლის II კვ.	საკანონმდებლო ბაზა არ არსებობს	არ არის მიახლოებული	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის II კვ.	სსიპ – შემოსავლების სამსახური, ეროვნული სამსახური
VET Council Directive 92/118/EEC	2014 წლის III კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება საკლავი ცხოველების ვეტერინარული შემოწმებისა და ხორცისა და ხორცის პროდუქტების ვეტერინარულსანიტარიული წესების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2005 წლის ოქტომბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობა აშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის III კვ.	სსიპ – შემოსავლების სამსახური, ეროვნული სამსახური

		წესების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2005 წლის ოქტომბრიდან						
VET Council Directive 92/65/EEC	2014 წლის III კვ.	საქართველოს კანონი სანაშენე მეცხოველეობის შესახებ – ძალაშია 1996 წლის სექტემბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის III კვ.	სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, ეროვნული სამსახური	
	2014 წლის III კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება საკლავი ცხოველების ვეტერინარული შემოწმებისა და ხორცისა და ხორცის პროდუქტების ვეტერინარულსანიტარიული ექსპერტიზის წესების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2005 წლის ოქტომბრიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის III კვ.	სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, ეროვნული სამსახური	
VET Directive 2003/99/EC	2014 წლის III კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება ცხოველთა საკარანტინო წესების დამტკიცების შესახებ – ძალაშია 2006 წლის მაისიდან	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლოდ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	4 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის III კვ.	სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, ეროვნული სამსახური	
	2014 წლის III კვ.	შემუშავდება და გამოიცემა საქართველოს მთავრობის ახალი დადგენილება ზოონოზური აგენტების მონიტორინგის შესახებ	არ არის მიახლოებული	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	4 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის III კვ.	სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, ეროვნული სამსახური	
PS Council Directive 2000/29/EC	2013 წლის IV კვ.	საქართველოს კანონი მავნე ორგანიზმებისგან მცენარეთა დაცვის შესახებ – ძალაშია 1994 წლის	ნაწილობრივ შესაბამისობაშია, თუმცა სამომავლო	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული	4 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი, ტექნიკური)	2013 წლის IV კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური	

		ოქტომბრიდან	დ დახვეწას საჭიროებს	სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	დახმარება – EU Delegation Food safety TA)		
	2013 წლის IV კვ.	საქართველოს კანონი პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების შესახებ – ძალაშია 1998 წლის ნოემბრიდან	ნაწილობრი ვ შესაბამისო ბაშია, თუმცა სამომავლო დ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	4 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი, ტექნიკური დახმარება – EU Delegation Food safety TA)	2013 წლის IV კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
	2013 წლის IV კვ.	საქართველოს კანონი სასოფლისამეურნეო კარანტინის შესახებ – ძალაშია 1997 წლის მაისიდან	ნაწილობრი ვ შესაბამისო ბაშია, თუმცა სამომავლო დ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	4 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი, ტექნიკური დახმარება – EU Delegation Food safety TA)	2013 წლის IV კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
	2013 წლის IV კვ.	საქართველოს სოფლის მეურნეობის მინისტრის ბრძანება პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების წარმოების, შენახვის, რეალიზაციისა და რაციონალურად გამოყენების შესახებ – ძალაშია 2006 წლის ნოემბრიდან	ნაწილობრი ვ შესაბამისო ბაშია, თუმცა სამომავლო დ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	4 _ ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი, ტექნიკური დახმარება – EU Delegation Food safety TA)	2014 წლის IV კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
PS Directive 2009/128/EC	2014 წლის IV კვ.	საქართველოს კანონი მავნე ორგანიზმებისგან მცენრეთა დაცვის შესახებ – ძალაშია 1994 წლის ოქტომბრიდან	ნაწილობრი ვ შესაბამისო ბაშია, თუმცა სამომავლო დ დახვეწას საჭიროებს	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	3 – ადამიანი, თვე (სახელმწიფო ბიუჯეტი)	2014 წლის IV კვ.	ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური
PS Regulation (EC) No 396/2005	2014 წლის IV კვ.	საქართველოს კანონი მავნე ორგანიზმებისგან	ნაწილობრი ვ შესაბამისო	საქართველოს შრომის,	3 – ადამიანი, თვე	2014 წლის IV კვ.	ეროვნული სამსახური,

		მცენრეთა დაცვის შესახებ – ძალაშია 1994 წლის ოქტომბრიდან	ბაშია, თუმცა სამომავლო დახვეწას საჭიროებს	ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – შემოსავლების სამსახური, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	(სახელმწიფო ბიუჯეტი)		სსიპ – შემოსავლების სამსახური	
Q2014 წელს დაგეგმილი ევროკომისიის რეგულაციების აღსრულებისათვის საჭირო დამატებითი წლიური ფინანსური რესურსი								653 000 ლარი

- 1 ნორმატიული აქტების მიღების თარიღები, ასევე ნორმატიული აქტების მოსამზადებლად საჭირო ვადები
- 2 ნორმატიული აქტების ძალაში შესვლის თარიღები, ნორმატიული აქტების მიღების შემდგომი პროცედურების ვადები: მოსამზადებელი პროცედურები, საკანონმდებლო მაცნეში გამოქვეყნება და ა.შ.
- 3 კანონი გაუმჯობესდება; ცვლილებების შეტანა მოხდება 2010 წლის IV კვარტალიდან 2011 წლის I კვარტალის ბოლომდე, რომელიც 2011 წლის I კვარტალში შევა ძალაში
- 4 კანონი გაუმჯობესდება; ცვლილებების შეტანა მოხდება 2010 წლის IV კვარტალიდან 2011 წლის I კვარტალის ბოლომდე, რომელიც 2011 წლის I კვარტალში შევა ძალაში.

დანართი

სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის მოსამზადებელი პროცესის აღწერა

დანართი აღწერს საქართველოს მთავრობის მიერ შესაბამის დონორ ორგანიზაციებთან ერთად გატარებულ ღონისძიებებს, რომლებიც სურსათის უვნებლობის სფეროში ყოვლისმომცველი სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის შესამუშავებლად იყო საჭირო. ეს ღონისძიებები მოიცავს საქართველოს მთავრობის ქმედებებსა და ინიციატივებს, დაინტერესებული პირების ჩართულობას, სტრატეგიის სამუშაო პროცეში გამოყენებულ ტექნიკურ დახმარებას და ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერებასთან დაკავშირებულ საკითხებს.

სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის მოსამზადებელი პროცესი				
მიზანი	ღონისძიებები	პასუხისმგებელი/ჩართული ორგანო/პირი	ვადა	დაფინანსება
სურსათის უვნებლობის სფეროში რეფორმების გატარების მოსამზადებელი პროცესის ეფექტიანი კოორდინაციის უზრუნველყოფა	საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შექმნილი სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი	საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში ევროკავშირთან დრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმების მოსამზადებელ საკითხთა კოორდინაციის უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი	2009 წლის 14 აპრილი	სახელმწიფო ბიუჯეტი

სურსათის უვნებლობის სფეროში ცოდნის გაღრმავება	ევროკავშირის კანონმდებლობის ანალიზი სურსათის უვნებლობის სფეროში	საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შექმნილი სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი	2009 წლის აპრილიდან	სახელმწიფო ბიუჯეტი
სურსათის მწარმოებლებისგან შესაბამისი ინფორმაციის მიღება	სურსათის მწარმოებელ ბიზნესოპერატორთა კვლევა	საქართველოს მთავრობა, საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის (IFC) დახმარებით	2009 წლის ივნისიდან 2010 წლის იანვრამდე	საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია (IFC)
სურსათის უვნებლობის პოლიტიკის შემუშავება	სურსათის უვნებლობის სფეროში ყოვლისმომცველი სტრატეგიის პროექტის შემუშავება	საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შექმნილი სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი	2009 წლის მაისიდან	სახელმწიფო ბიუჯეტი
სტრატეგიის თავდაპირველი პროექტის შემუშავება	ევროკომისიის რეკომენდაციებზე დაყრდნობით სტრატეგიის თავდაპირველი პროექტის შემუშავება ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებისთვის (DCFTA) მოლაპარაკებების დაწყების ფარგლებში	საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შექმნილი სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი	2009 წლის მაისისექტემბერი	სახელმწიფო ბიუჯეტი
	სურსათის უვნებლობის სფეროში ყოვლისმომცველი სტრატეგიის კონცეფციის და ძირითადი პრინციპების ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიისათვის წარდგენა	საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შექმნილი სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი	2009 წლის 28 ივლისი	სახელმწიფო ბიუჯეტი
	სტრატეგიის თავდაპირველი პროექტის შესაბამისი ორგანოებისათვის და უწყებებისათვის წარდგენა	საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შექმნილი სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი	2009 წლის სექტემბრის დასაწყისი	სახელმწიფო ბიუჯეტი
	საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის მიერ სტრატეგიის პირველადი პროექტის დამტკიცება	საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმების მოსამზადებელ საკითხთა კოორდინაციის უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი, საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში	2009 წლის 8 სექტემბერი	სახელმწიფო ბიუჯეტი

		შექმნილი სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი		
	სტრატეგიის ევროკომისიისათვის წარდგენა	საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2009 წლის 10 სექტემბერი	–
	ევროკომისიის სამსახურებისაგან სტრატეგიის შესახებ კომენტარების მიღება	საქართველოს მთავრობა	2009 წლის 5 ნოემბერი	–
	კომისიის სამსახურებისა და საქართველოს სახელმწიფო ორგანოების ექსპერტთა შეხვედრა სურსათის უვნებლობის საკითხებზე	საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი, ეროვნული სამსახური	2009 წლის 12 ნოემბერი, ბრიუსელი	სახელმწიფო ბიუჯეტი
	ექსპერტთა შეხვედრის შედეგად დასკვნის თაობაზე შეთანხმება	საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შექმნილი სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი	2010 წლის იანვარი	–
სტრატეგიის ევროკომისიის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა	ევროკავშირის ტექნიკური დახმარების მეშვეობით სტრატეგიის გადახედვა: 27. სხვადასხვა სემინარები 28. 2010 წლის მარტში ესტონელი ექსპერტის მისია 29. სასწავლო ვიზიტი დიდ ბრიტანეთში	ეკონომიკური პოლიტიკისა და სამართლებრივი საკითხების ქართულ-ევროპული საკონსულტაციო ცენტრის (GEPLAC) ექსპერტები, საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შექმნილი სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2010 წლის თებერვალმარტი	სახელმწიფო ბიუჯეტი, ეკონომიკური პოლიტიკისა და სამართლებრივი საკითხების ქართულ-ევროპული საკონსულტაციო ცენტრი (GEPLAC)
სტრატეგიის განახლებული პროექტის ევროკომისიისათვის წარდგენა	განახლებული სტრატეგიის პროექტის საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიისათვის წარდგენა	საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმების მოსამზადებელ საკითხთა კოორდინაციის უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი, საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შექმნილი სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2010 წლის მარტი	სახელმწიფო ბიუჯეტი
	განახლებული სტრატეგიის პროექტის ევროკომისიისათვის	საქართველოს მთავრობა	2010 წლის 13 მარტი	სახელმწიფო ბიუჯეტი

	წარდგენა			
სურსათის უვნებლობის სფეროში ყოვლისმომცველი სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამისათვის სრულყოფილი სახის მიცემა	ევროკომისიისაგან სტრატეგიასა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამასთან დაკავშირებით შესაბამისი კომენტარების მიღება	საქართველოს მთავრობა	2010 წლის 30 აპრილი	
	ევროკომისიის სამსახურებისა და საქართველოს სახელმწიფო ორგანოების ექსპერტთა შეხვედრა სურსათის უვნებლობის საკითხებზე	ეროვნული სამსახური, აკრედიტაციის ცენტრი, სსიპ _ საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2010 წლის 9 ივნისი, ბრიუსელი	სახელმწიფო ბიუჯეტი
	სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის შესახებ კომისიის სამსახურებისაგან კომენტარების მიღება	საქართველოს მთავრობა	2010 წლის 24 ივნისი	-
	სურსათის უვნებლობის თაობაზე ვიდეოკონფერენცია, საქართველოს მთავრობასა და ევროკომისიის სამსახურებს შორის ინფორმაციის გაცვლა სურსათის უვნებლობის სფეროში გადადგმული ნაბიჯების შესახებ	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ _ შემოსავლების სამსახური, აკრედიტაციის ცენტრი, ფინეთის ექსპერტები, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2010 წლის 9 ივლისი	-
	განახლებული სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის ევროკომისიისათვის წარდგენა	საქართველოს მთავრობა	2010 წლის 30 ივლისი	სახელმწიფო ბიუჯეტი
	განახლებული სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის შესახებ ევროკომისიისაგან კომენტარების მიღება	საქართველოს მთავრობა	2010 წლის 20 სექტემბერი	-
	ევროკომისიის სამსახურების კომენტარების სტრატეგიასა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამაში გათვალისწინება და მათი ევროკომისიისათვის წარდგენა	საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმების მოსამზადებელ საკითხთა კოორდინაციის უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი, საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შექმნილი სურსათის უვნებლობის სისტემის	2010 წლის 8 ოქტომბერი	სახელმწიფო ბიუჯეტი

		განვითრების უწყებათაშორის სამუშაო ჯგუფი, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი		
ტექნიკური დახმარება და ინსტიტუციური შესაძლებლობების გაძლიერება				
მიზანი	ღონისძიებები	პასუხისმგებელი/ჩართული ორგანო/პირი	ვადა	დაფინანსება
სურსათის უვნებლობის სფეროში ყოველწლიური სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიზნების პროგრამის მომზადების მიზნით გამოცდილების გაზიარება და შესაძლებლობების ს გაზრდა	ევროკავშირთან თავისუფალი და ყოველწლიური ვაჭრობის განვითარების (DCFTA) მოსამზადებულ პროცესში ჩართული საჯარო მოხელეების ტრენინგები და სემინარები	საქართველოს პრემიერ- მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი, ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, აკრედიტაციის ცენტრი, სსიპ – საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო	2009 – 2010 წ.	ეკონომიკური პოლიტიკისა და სამართლებრივი საკითხების ქართულ-ევროპული საკონსულტაციო ცენტრის (GEPLAC)
	ტრენინგი _ სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობის ფარგლებში ბიზნესოპერატორთა სახელმწიფო კონტროლი, განსაკუთრებით მცირე ბიზნესის საწარმოებზე	საქართველოს პრემიერ- მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი, ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, სსიპ – საქართველოს სტანდარტების, ტექნიკური რეგლამენტების და მეტროლოგიის ეროვნული სააგენტო	2009 წლის დეკემბერი	ეკონომიკური პოლიტიკისა და სამართლებრივი საკითხების ქართულ- ევროპული საკონსულტაციო ცენტრის (GEPLAC)
	სემინარი – ევროკავშირის გამოცდილება მცირე ბიზნესის საწარმოებისთვის სპეციალური წესების გავრცელებასთან დაკავშირებით	საქართველოს პრემიერ- მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი, საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური	2010 წლის იანვარი	ეკონომიკური პოლიტიკისა და სამართლებრივი საკითხების ქართულ- ევროპული საკონსულტაციო ცენტრის (GEPLAC)
	ტრენინგი სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის სფეროში	ეროვნული სამსახური	2009 წლის დეკემბერი	საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია (IFC)
	საჯარო მოხელეებისათვის განკუთვნილი სემინარი სურსათის უვნებლობის მართვის სისტემების ძირითადი პრინციპების შესახებ	საქართველოს პრემიერ- მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2010 წლის თებერვალი	საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია (IFC)
	სურსათის უვნებლობის სფეროში კერძო მაკონტროლებელი ორგანოების ჩართულობის	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური	2010 წლის თებერვალი	ეკონომიკური პოლიტიკისა და სამართლებრივი საკითხების ქართულ-

	მემსწავლელი სასწავლო ვიზიტი ლონდონში			ევროპული საკონსულტაციო ცენტრის (GEPLAC)
	ტრენინგი მცირე ბიზნესის საწარმოებისათვის გამონაკლისები ევროკავშირის 852/2004 და 853/2004 რეგულაციების მიხედვით	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2010 წლის თებერვალი	საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია (IFC)
	ინსტიტუციური ხარვეზების ანალიზისა და სამომავლო საჭიროების დადგენის პროცესში საკონსულტაციო მომსახურების მიღება	მ. კუსკი, ესტონელი ექსპერტი	30 სამუშაო დღე, დაწყებული 2010 წლის 14 ივნისიდან	ესტონეთის რესპუბლიკის მთავრობა, გაერთიანებული ერების განვითარების პროგრამა (UNDP)
	სურსათის უვნებლობის კანონმდებლობის ხარვეზების დადგენა, ყოვლისმომცველი სტრატეგიისა და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის შემუშავების დროს კონსულტაციების მიღება	მ. ლამპი, ფინელი ექსპერტი	2 თვე (2010 წლის ივნისის შუა რიცხვებიდან აგვისტოს შუა რიცხვებამდე)	შვედეთის საერთაშორისო განვითარების კორპორაცია (SIDA)
	შეხვედრა სტრატეგიის და საკანონმდებლო მიახლოების პროგრამის საბოლოო ვარიანტის შემუშავების მიზნით	ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი, ეკონომიკური პოლიტიკისა და სამართლებრივი საკითხების ქართულ-ევროპული საკონსულტაციო ცენტრის (GEPLAC) ექსპერტები, ესტონელი და ფინელი ექსპერტები	2010 წლის 1819 ივლისი	ეკონომიკური პოლიტიკისა და სამართლებრივი საკითხების ქართულ-ევროპული საკონსულტაციო ცენტრი (GEPLAC)

დაინტერესებული პირების ჩართულობა				
მიზანი	ღონისძიებები	პასუხისმგებელი/ჩართული ორგანო	ვადა	დაფინანსება
საქართველოს პარლამენტის ჩართულობის გაზრდა	ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველ ვაჭრობასთან დაკავშირებული საკითხების, მათ შორის, სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებულ საკითხებზე კონსულტაციის მიღება	საქართველოს პარლამენტის ევროპასთან ინტეგრაციის კომიტეტი, საქართველოს ევროკავშირში ინტეგრაციის კომისიის ფარგლებში შექმნილი სურსათის უვნებლობის სისტემის განვითარების უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი	2009 _ 2010 წ.	სახელმწიფო ბიუჯეტი
დაინტერესებული პირების ჩართულობის გაზრდა	შეხვედრა სურსათის უვნებლობასთან დაკავშირებულ საკითხებზე	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სურსათის მწარმოებელი საწარმოები, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი, საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია (IFC),	2009 წლის 14 დეკემბერი	ევრაზიის თანამშრომლობის ფონდი

		ეკონომიკური პოლიტიკისა და სამართლებრივი საკითხების ქართულ-ევროპული საკონსულტაციო ცენტრი (GEPLAC)		
დიალოგი სახელმწიფო ორგანოებსა და სურსათის მწარმოებელ საწარმოებს შორის	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, სურსათის მწარმოებელი საწარმოები, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი	2010 წლის 28 იანვარი	საქართველოს ბიზნეს-ასოციაცია	
საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის (IFC) მიერ სურსათის მწარმოებელ ბიზნესოპერატორთა კვლევის შედეგების გაცნობა	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი, სურსათის მწარმოებელი საწარმოები, არასამთავრობო ორგანიზაციები	2010 წლის 28 იანვარი	საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია (IFC)	
დონორ ორგანიზაციათა შეხვედრა სურსათის უვნებლობის ტექნიკური დანხარების განსაზღვრის მიზნით	საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მრჩეველთა ჯგუფი, ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი, სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და საელჩოების წარმომადგენლები	2010 წლის 25 იანვარი	სახელმწიფო ბიუჯეტი	
ევროკომისიისათვის განახლებული სტრატეგიის წარდგენა	საქართველოს მთავრობა	2010 წლის 13 მარტი	სახელმწიფო ბიუჯეტი	
საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაციის (IFC) მხარდაჭერით საქართველოს მთავრობის, სურსათის მწარმოებელი საწარმოების, არასამთავრობო ორგანიზაციების შეხვედრა სამართლებრივი აქტების პროექტების განსახილველად	საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტრო, ეროვნული სამსახური, არასამთავრობო ორგანიზაციები, ბიზნეს-ასოციაციები, საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია (IFC)	2010 წლის ივნისი	საქართველოში საერთაშორისო საფინანსო კორპორაცია (IFC)	